

REFERAT |Nye KRS| Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand) d. 29-01-2019

Møtedato Tirsdag d. 29. januar 2019 kl. 12:00

Møtested Bystyresalen

Indholdsfortegnelse

Godkjenning av protokoll fra fellesnemndas møte 18.12.18.....	3
Eiendomsskatt i nye Kristiansand.....	5
Hovedutvalgenes navn og ansvar.....	22
Valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune.....	33
Valg av sekretariatsordning for Kontrollutvalget nye Kristiansand kommune.....	35
Organisering av idrettstjenester i nye Kristiansand.....	37
Aktuelle tiltak for økt valgdeltakelse ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg 2019.....	42
Innbyggertorg.....	49

Sak 1/19: Godkjenning av protokoll fra fellesnemndas møte 18.12.18

Vedlegg

Protokoll Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand) 18.12.2018

Dato 11. januar 2019
Saksnr.: 201708963-84
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)
Møtedato 29.01.2019

Godkjenning av protokoll fra fellesnemndas møte 18.12.18

Forslag til vedtak

[Fellesnemnda godkjenner protokoll fra fellesnemndas møte 18.12.18.](#)

Camilla B. Dunsæd
Programleder

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll fra fellesnemndas møte 18.12.18

Sak 2/19: Eiendomsskatt i nye Kristiansand

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 2/19, Eiendomsskatt i nye Kristiansand

Dato 17. januar 2019
 Saksnr.: 201808708-4
 Saksbehandler Venke Moe

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
 Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

22.01.2019
 29.01.2019

Eiendomsskatt i nye Kristiansand

Sammendrag

Sak om utsatt omtaksering til 2022 ble vedtatt i kommunestyrene i Songdalen og Søgne, henholdsvis 25. og 26.10.2017, og i bystyret i Kristiansand den 25.10.2017. Begrunnelse for å vente med omtaksering til etter sammenslåing ble grundig belyst i denne saken, og oppsummeres i korthet i saksfremstillingen nedenfor.

I vedtatt statsbudsjett for 2019 er det kommet endringer i regelverket for eiendomsskatt. Disse rokker ved tidligere vurderinger knytta til utsettelse, herunder de økonomiske konsekvensene for kommunene.

Hovedpunktene i endringene er:

- maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendom er endret fra 7 ‰ til 5 ‰
- bolig- og fritidseiendommer skal ha en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30%
- endringene skal gjelde fra 01.01.2020

I uttalelse fra Finansdepartementet av 18.12.2018 er det presisert at obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % bare kommer til anvendelse dersom lokal reduksjonsfaktor er *mindre* enn 30 %. I kommuner med *større* reduksjonsfaktor enn 30 %, vil det være den lokale reduksjonsfaktoren som fortsatt gjelder. For Kristiansand, med gjeldende reduksjonsfaktor på hele 60,85 %, er denne avklaringen viktig.

Lovendringene, som vil gjelde fra 01.01.2020, vil ha direkte konsekvens for Kristiansand ved at skatteinngangen reduseres med omtrent kr 25 mill. Nedgangen skyldes at skattesatsen for bolig- og fritidseiendommer senkes fra 5,7 ‰ til 5 ‰.

I Søgne og Songdalen vil skattegrunnlaget bli redusert som følge av den obligatoriske reduksjonsfaktoren på 30%. Her er det imidlertid mulig å tilnærmet opprettholde inntektene ved å heve skattesatsen eller fjerne bunnfradrag, som ikke vil være i strid med regjeringens intensjon om skattenivå for bolig- og fritidseiendom.

Søgne har imidlertid forutsatt en økning av skatteinngangen fra eiendomsskatt på kr 22,5 mill fra 2020, basert på at det ble gjennomført en omtaksering med virkning fra 2020. Utsatt omtaksering har derfor en konsekvens for Søgne, ut over det som følger av lovendringen. Konsekvensen er belyst nedenfor.

På grunnlag av ovennevnte har administrasjonen vurdert spørsmålet om utsettelse på nytt, og holdt vedtaket fra 2017 opp mot de økonomiske konsekvensene. Analysen tar for seg følgende tre alternativer:

1. Omtaksering for innføring av nytt skattegrunnlag for skatteåret 2020.
2. Omtaksering for innføring av nytt skattegrunnlag for skatteåret 2021.
3. Omtaksering for innføring av nytt skattegrunnlag for skatteåret 2022, iht. 17-vedtaket.

Vurderingen sammenfattes her:

ALTERNATIVER	KONSEKVENSER					
	Skatteinngang	Prosjekt-kostnad (Omtaksering)	Fremdrift (anskaffelse, besiktigelse, taksering)	Sammen-setning av nemd	Politisk forankring	Teknisk usikkerhet (databasekonvertering)
Nytt skattegrunnlag fra 1/1 2020	Kan opprettholdes	Lik	Stram	Uavklart	Uavklart	Uavklart
Nytt skattegrunnlag fra 1/1 2021	Redusert skatteinngang i 1 år*. (Kristiansand: 25 mill, Søgne: 22,5 mill).	Lik	God	Avklart	Avklart	Avklart
Nytt skattegrunnlag fra 1/1 2022	Redusert skatteinngang i 2 år*. (Kristiansand: 50 mill, Søgne: 45 mill).	Lik	God	Avklart	Avklart	Avklart

* Forutsetter at skatteinngang i Songdalen kan opprettholdes gjennom å heve skattesats eller fjerne bunnfradrag.

Kommentarer til tabellen:

- *Prosjektkostnad*: Kostnader forbundet med prosjektgjennomføring (prosjektledelse, kjøp av takseringstjenester, adm. kostnader, annet).
- *Fremdrift*: Tilgjengelig tid for gjennomføring av prosjektet (anskaffelser, besiktigelse og takstfastsettelse).
- *Sammensetning nemd*: Sammensetning av nemnder og klargjøring av nemndarbeid som bla. påvirkes av kommunevalget og kommunesammenslåing.
- *Politisk forankring*: Nødvendig politisk forankring av omtakseringsprosjektet.
- *Teknisk usikkerhet (databasekonvertering)*: Taksering parallelt med sammenslåingsprosess innehar en risiko ifm konvertering av data og ommatrikulering. For første alternativ er datamaterialet ikke komplett.

Av tabellen kan det leses at det er flere uavklarte forhold knytta til alternativ 1, i tillegg til at fremdriften er svært anstrengt. Omtaksering basert på dette alternativet er derfor beheftet med stor usikkerhet, og kan ikke anbefales.

For alternativ 2 og 3 er situasjonen en annen. Mye har nå blitt avklart og situasjonen mhp. omtaksering vurderes som likt for begge alternativene. *På bakgrunn av dette foreslås fristen satt ett år frem, til 2021, for å motvirke inntektstapet for nye Kristiansand*

For gml. Kristiansand innebærer en utsettelse til 2021 at eiendomsskatten blir midlertidig lavere i 2020.

I angjeldende sak ønskes også fastsatt takseringsmodell, som redegjort for nedenfor. Dette er viktig med hensyn på gjennomføring av omtakseringsarbeidet, herunder anskaffelse av leverandør for utførelse av arbeidet.

Takseringsmodell:

De tre kommunene benytter i dag lokal taksering som takseringsmodell. Modellen består i å bruke fakta om bygninger og tomt fra matrikkelen og beregne taksten utfra sjablongverdier justert med skjønnsvurderinger knyttet til beskaffenhet, anvendelighet og beliggenhet. Sjablongverdiene fastsettes utfra analyse av boligmarkedet i kommunen i årene før omtakseringen. Metoden er anbefalt av KS og benyttes av de fleste kommuner som har eiendomsskatt. Metoden er effektiv og bidrar til likebehandling av eiendommene og derigjennom rettferdig behandling av skattyterne.

Etter forrige omtaksering er det åpnet for å benytte Skatteetatens boligverdier som takst for boligeiendommer. Hvis man bruker denne takseringsmodellen må kommunen allikevel taksere alle fritidseiendommer, næringsseiendommer, landbrukseiendommer og ubebygde tomter. Fordelen med denne modellen er at kommunen sparer arbeid med taksering av boligeiendommene i omtakseringsåret. I årene mellom omtaksering er imidlertid denne modellen mer ressurskrevende ettersom to systemer for taksering må forvaltes; Skatteetatens boligverdier for boligeiendommer og lokale takster for øvrige eiendommer. Ser man takstperioden under ett, er det ikke noe som tilsier at den ene metoden skiller seg fra den andre med hensyn til ressursbehov.

Det er foretatt analyse der Skatteetatens boligverdier og kommunens egne takster er holdt opp mot reelle salg. Analysen bygger på siste tre års frie salg av boligeiendommer, til sammen 1800 boligeiendommer. Analysen viser at faktiske verdiforskjeller ikke fanges godt nok opp i Skatteetatens system. I Kristiansand er det særlig områdene nord og vest i kommunen som kommer dårlig ut, mens sentrale, attraktive områder har for lave boligverdier. Det er kun på Flekkerøya og i Randesund at Skatteetatens boligverdier har god nok kvalitet etter administrasjonen sin vurdering. Analysen tilsier at samlet skattegrunnlag i kommunen blir lavere ved bruk av skatteetatens boligverdier. Kvalitetsavviket er nærmere omtalt og eksemplifisert i saksfremstillingen nedenfor.

Omtaksering krever uansett kjøp av takseringstjenester, uavhengig av hvilken takseringsmodell som velges. Kommunene er kun bemannet for å taksere tilveksten av eiendommer som kommer til i årene mellom omtaksering. Det skal normalt gå 10 år mellom hver omtaksering.

Fra eiendomsskattefaglig hold anbefales det å taksere eiendommene ved lokal taksering.

Bunnfradrag

Det er hensiktsmessig å ta stilling til om det skal benyttes bunnfradrag i nye Kristiansand, ettersom det påvirker arbeidsomfanget ved omtaksering. Søgne og Songdalen har i dag bunnfradrag, mens Kristiansand ikke har det. I bygningsmassen i Kristiansand finnes det utleiedeler av svært ulik art. Det vil være krevende å skille de utleieobjektene som bør gis bunnfradrag fra de som ikke bør gis. Bunnfradrag er først og fremst en fordel for de som driver utleie. For skjerming av boligeiere som kun eier den boligen de bor i, er lav skattesats og takster som gjenspeiler reelle verdiforskjeller effektive virkemiddel. På generelt grunnlag anbefales ikke bruk av bunnfradrag.

Reduksjonsfaktor

Det anbefales ikke å benytte lokal reduksjonsfaktor i neste takstperiode. Hensikten med reduksjonsfaktor er å senke skattegrunnlaget for alle eiendommer. Senket skatt kan oppnås

gjennom lav skattesats. Bruk av lokal reduksjonsfaktor kan gjøre kommunen sårbar for framtidige regelendringer. Effekten av lokal reduksjonsfaktor har også vist seg å være vanskelig å kommunisere overfor både eiere, media, statistikkselskap m.fl.

Harmonisering i overgangsperioden

I møte 19.06.2018 vedtok fellesnemnda følgende: «Det tilstrebes harmonisering av eiendomsskattenivået i nye Kristiansand fra 2020 basert på dagens takstgrunnlag og ved å fastsette særskilt sats for områdene fra de gamle kommunene.»

Lovendringene som nevnt gjør at handlingsrommet for harmonisering har blitt mindre. I Søgne og Songdalen er det først og fremst heving av skattesats og reduksjon av bunnfradrag som kan bidra til å harmonisere skatteregimene. I Kristiansand vil det ikke være aktuelt å foreta andre endringer utover den pålagte reduksjonen i skattesatsen.

Harmonisering av skattenivået kan også omfatte justering av hvordan de tre kommunene gir fritak etter esktl. §7. §7a og b lyder slik: «§ 7. *Kommunestyret kan fritaka desse eigedomane heilt eller delvis for eigedomsskatt: a) Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten. b) Bygning som har historisk verdi.*»

Songdalen gir fritak i hht. §7a og b. Søgne og Kristiansand gir kun fritak etter §7a. For å harmonisere fritaksbehandlingen i de tre kommune, kan Søgne og Kristiansand innføre fritak etter §7b. Bestemmelsen er praktisert strengt i Songdalen og gjelder få eiendommer. Ved eventuell innføring av fritak etter §7b i Søgne og Kristiansand, kan det være aktuelt å gi fritak til bygninger som har et fredningsvedtak etter kulturminneloven.

Prosjektkostnader:

Prosjektkostnader ved gjennomføring av omtaksering knytter seg til følgende:

- Innleie av prosjektledelse
- Innkjøp av takseringstjenester
- Administrative kostnader for egne ressurser
- Møtegodtgjørelse og kostnader forbundet med nemndsarbeid
- Diverse

Hovedposten knytter seg til innkjøp av takseringstjenester. Basert på erfaringstall fra 2011, anslås kostnadene til om lag 25 mill over perioden 2019-2021 til gjennomføring av arbeidet. Beløpet er beheftet med usikkerhet og er blant annet beroende av konkurransesituasjonen på innkjøpstidspunktet. For Kristiansand sin del er det satt av kr 8 mill i handlingsprogrammet for 2019 og i Søgne er det satt av kr 700.000,-. I Songdalen er det ikke avsatt midler til omtaksering. I forhold til det foreløpige anslaget på 25 mill. kr mangler 16,3 mill. kr. Programleder anbefaler at det fremmes egen sak om finansiering av prosjektet når det er bedre oversikt over kostnadsbildet.

Forslag til vedtak

1. Fellesnemnda ber administrasjonen iverksette omtaksering slik at nytt skattegrunnlag kan gjøres gjeldende i nye Kristiansand for skatteåret 2021.
2. Det benyttes lokal taksering som takseringsmodell for å sikre at takstene gjenspeiler reelle verdiforskjeller i ulike deler av kommunen og at forhold som standard og kvalitet blir vurdert.
3. Det benyttes ikke lokal reduksjonsfaktor i taksperioden, kun obligatorisk reduksjonsfaktor. Ønsket skattenivå fastsettes ved bruk av skattesats.
4. Omtakseringsarbeidet skal gjennomføres med utgangspunkt i at det ikke benyttes bunnfradrag.

5. Harmonisering av innretningen av takst og skatt for de tre gamle kommunene i overgangsperioden fra 2020 til 2021, behandles gjennom den ordinære budsjettbehandlingen.
6. Sak om prosjektbevilging fremmes som egen sak når kostnadsbildet er mer sikkert.

Camilla Dunsæd
Rådmann

Terje Lilletvedt
Teknisk direktør

1. Innledning

Ved sammenslåing av kommuner er det nødvendig å omtaksere for å få ett felles regime for takst og skatt. Det kan gis en frist på inntil to år etter kommunesammenslåingen før takstene må bygge på samme utskrivningsalternativ, retningslinjer, verdinivå og skattesats i den nye kommunen. Bystyret i Kristiansand vedtok 25.10.2017 i sak 121/17 å søke om utsatt gjennomføring av omtaksring i henhold til bestemmelsene i inndelingslova. Tilsvarende saker ble vedtatt i kommunestyrene i Songdalen og Søgne, henholdsvis 25. og 26.10.2017. I saken er det beskrevet opplegg for forberedelse til ny omtaksring og gitt begrunnelse for hvorfor det er uheldig å foreta omtaksring samtidig med at kommunene slås sammen.

Stortinget har gjennom vedtak av statsbudsjettet i desember 2018 foretatt endringer i eiendomsskatteloven. Endringene skal gjelde fra 01.01.2020. Endringen innebærer at maksimal skattesats skal senkes fra 7 ‰ til 5 ‰ for bolig- og fritidseiendom. Det innføres også en obligatorisk reduksjon på 30 % for takster på bolig- og fritidseiendom. Næringseiendommer er det ikke gjort endringer for.

I møte 19.06.2018 vedtok fellesnemnda følgende: «Det tilstrebes harmonisering av eiendomsskattenivået i nye Kristiansand fra 2020 basert på dagens takstgrunnlag og ved å fastsette særskilt sats for områdene fra de gamle kommunene.»

Lovlighetsrommet for harmonisering av skattenivået i overgangsperioden er definert gjennom Inndelingslova, Eiendomsskatteloven og gjennom prinsipputtalelser fra Finansdepartementets skattelovavdeling.

I alle kommuner som skriver ut eiendomsskatt må kommunestyret fatte årlig vedtak i forbindelse med budsjettvedtaket for kommende år. Det må framgå hvilke utskrivningsalternativ (esktl. §3) som skal gjelde, hvilke skattesatser (esktl. §11,12 og 13) som skal benyttes og om kommunen vil gi fritak i hht. esktl. §7. I kommuner som er sammenslått skal slike vedtak fattes for hvert enkelt område (tidligere kommune) i overgangsperioden fram til ny omtaksring for den nye kommunen er utført.

2. Dagens innretning av takst og skatt i Søgne, Songdalen og Kristiansand

De tre kommunene skriver ut eiendomsskatt på alle typer eiendommer og i hele kommunen. Takstmetoden er den samme i Søgne, Songdalen og Kristiansand. Dvs. at taksten er beregnet utfra matrikkelens faktaopplysninger om tomter og bygninger, bygningsarealer er multiplisert med gjennomsnittspriser for ulike areal typer og hver enkelt eiendom er deretter justert med faktorer for standard, kvalitet og beliggenhet. Dette er den anbefalte metoden for beregning av takstgrunnlag, utfra eiendomsskattelovens bestemmelse om at verdivurderingen skal gjenspeile en markedsverdi ved normale omsetningsforhold.

Eiendomsskatteloven gir klare rammer for verdivurderingen av eiendommene. Skattetrykket fastsettes av kommunestyret gjennom vedtak om skattesats, ev reduksjonsfaktor og bunnfradrag. Tabellen nedenfor viser hovedelementene mht. skattetrykk for de tre kommunene. Begrepene er forklart under tabellen.

	Skattesats	bunnfradrag	Reduksjonsfaktor	Fritak ihht. esktl. §7	Siste omtaksring
Songdalen	3 ‰ bolig/fritid 4 ‰ næring, verk og bruk	Ja (300 000)	nei	§7a og 7b	2010
Søgne	2,0 ‰	Ja (900 000)	Ja (0,15)	§7a	2010
Kristiansand	5,7 ‰	nei	Ja (0,61)	§7a	2011

Skattesats: Gjeldende eiendomsskattelov sier at skattesatsen skal ligge mellom 2‰ og 7‰. Lovendring som trer i kraft fra 01.01.2019, endrer reglene for heving av skattesats slik at økningen nå kun kan være på 1‰ fra det ene året til det neste. Skattesats kan ikke økes samme år som bunnfradrag opphører. Skattesatsen kan øke med 2‰ hvis det samtidig innføres bunnfradrag. Etter vedtak av statsbudsjett i desember 2018 er det bestemt at maksimal skattesats for bolig og fritid skal senkes fra 7‰ til 5‰ med virkning fra 01.01.2020.

For å få et reelt bilde av skattetrykket må skattesats sees i sammenheng med reduksjonsfaktor.

Bunnfradrag: Bunnfradrag kan gis med et fast kronebeløp for alle boenheter i boliger og fritidsboliger. Vedtak om bunnfradrag gjelder både bolig og fritid, - eiendomskategoriene kan ikke splittes. Bunnfradrag må kommunestyret fastsette hvert år. Her kan man gå fra kr. 0 til valgt beløp ved årlig vedtak. Kommunestyret kan på samme måte fjerne bunnfradrag.

Søgne og Songdalen har bunnfradrag, mens Kristiansand ikke har det. Ved bruk av bunnfradrag forskyves skattetrykket fra bolig- og fritidseiendommer til næringseiendom og ubebygde eiendommer.

Reduksjonsfaktor: Bruk av reduksjonsfaktor er et virkemiddel for å senke skattenivået i hele takstperioden. Reduksjonsfaktoren kan ikke endres før ved neste omtaksering. Da Kristiansand ved forrige omtaksering valgte å bruke en stor reduksjon og en høy skattesats, sikret Bystyret at skattenivået ikke kunne øke særlig i årene fram til neste omtaksering. Summen av reduksjonsfaktor og skattesats i Kristiansand, tilsvarer en skattesats på ca. 2,2‰ av markedsverdien. Bruken av reduksjonsfaktor gjør at skattetakstene i Kristiansand ligger på i underkant av 40% av objektiv markedsverdi, og takstene i Søgne ligger på i underkant av 85% av objektiv markedsverdi.

Fritak etter esktl. §§ 5 og 7: Eiendomsskatteloven skiller mellom eiendommer som skal gis fritak (esktl. §5) og eiendommer som kan gis fritak (esktl. § 7). De som skal gis fritak er landbrukseiendommer med unntak av bolighus m/tomt, kommunens eiendommer, statens eiendommer til vei, forsvar, jernbane m.fl. Eiendommer som kan gis fritak er i hovedsak eiendommer til ideelle lag og foreninger, boligstiftelsen m.fl. Disse gis fritak etter esktl. § 7a i alle tre kommuner. Songdalen gir fritak for eiendommer med historisk verdi etter esktl. §7b. Disse utgjør et lite antall eiendommer.

Omtakseringsår: Siste år for omtaksering i en kommune har betydning for skattetrykket, fordi alle takster skal gjenspeile prisnivået i omtakseringsåret. Nye tomter og bygninger som oppføres i for eksempel 2018 skal verdifastsettes utfra prisnivået ved siste omtakseringsår. Som tabellen over viser ble de tre kommunene omtaksert i 2010 og 2011.

Sammenligning av innretningen av takst og skatt i 2019 i de tre kommunene viser at:

Songdalen – har differensiert skattesats mellom bolig/fritid og næring, henholdsvis 3 ‰ og 4 ‰. Kommunen gir bunnfradrag på kr. 300 000 per boenhet i boliger og fritidsboliger som forsterker forskjellen i skattenivå mellom næring og bolig/fritid. Det har vært en aksept i Songdalen for å beskatte næring høyere enn bolig fritid, fordi kommunen i tiden rundt forrige omtaksering investerte i god infrastruktur i næringsområdet på Mjåvann. Kommunen oppgir at takstene er beregnet med en «forsiktighetsmargin» som gjør at taksten ligger omtrent på 70-80% av markedsverdi i 2010.

Søgne – har lavest skattesats med 2 ‰. Bunnfradrag på kr. 900 000 per boenhet i boliger og fritidsboliger, gjør at Søgne har et lavt skattenivå på bolig- og fritidseiendommer. Søgne har reduksjonsfaktor på 15 ‰. For næringseiendom er skattenivået nært nivået i Kristiansand. Verdivurderingen er ment å gjenspeile en forsiktig omsetningsverdi i 2010.

Kristiansand – har høy skattesats på 5,7 ‰, men samtidig også en reduksjon av taksten på hele 61%. Virkningen av skattesats og reduksjonsfaktor tilsvarer en skattesats på 2,2‰. I Kristiansand ble det også taksert med en forsiktighetsmargin. I Kristiansand er skattenivået likt for næring, ubebygde tomter, bolig- og fritidseiendommer. Verdivurderingen gjenspeiler prisnivået i 2011.

Sammenlignes typer eiendommer i de tre kommunen, ser vi at:

Næringseiendom – er omtrent likt beskattet i Søgne og Kristiansand, mens den i Songdalen ligger en del høyere.

Bolig- og fritidseiendom – er lavt beskattet i Søgne på grunn av stort bunnfradrag og lav skattesats. Prisutviklingen på bolig var god i årene 2010-2011. Summen av skattesats, reduksjonsfaktor, forsiktighetsmargin, omtakseringsår og bunnfradrag gjør at skattetrykket er relativt likt i Songdalen og Kristiansand.

Ubebygde tomter – er vanskelig å sammenligne direkte, fordi Kristiansand har en annen takseringsmodell på tomter enn Søgne og Songdalen.

Regneeksempel for næringseiendom med markedsverdi på 3,5mill med dagens innretning:

Kommune	Forsiktig markedsverdi	Reduksjonsfaktor	Skattegrunnlag	Skattesats	Årlig skatt
Songdalen	3 500 000	-	3 500 000	4 ‰	14 000
Søgne	3 500 000	15 %	2 975 000	2 ‰	5 950
Kristiansand	3 500 000	60,85 %	1 370 250	5,7 ‰	7 810

Regneeksempel for enebolig med markedsverdi på 3,5mill med dagens innretning:

Kommune	Forsiktig markedsverdi	Reduksjonsfaktor	Takst	Bunnfradrag	Skattegrunnlag	Skattesats	Årlig skatt
Songdalen	3 500 000	-	3 500 000	300 000	3 200 000	3 ‰	9 600
Søgne	3 500 000	15 %	2 975 000	900 000	2 075 000	2 ‰	4 150
Kristiansand	3 500 000	60,85 %	1 370 250	0	1 370 250	5,7 ‰	7 810

*NB! I Songdalen er det taksert med en enda større forsiktighetsmargin enn i de to andre kommunene. Dette innebærer at den reelle skatten i Songdalen vil bli noe lavere enn i tabellen.

3. Konsekvenser av lovendringer som skal tre i kraft fra 01.01.2020 og aktuelle tiltak

Innføring av 30% obligatorisk reduksjon av takster på bolig- og fritidseiendommer og redusert maksimal skattesats til 5 ‰ for bolig- og fritidseiendom, får økonomiske konsekvenser for nye Kristiansand og påvirker handlingsrommet for harmonisering. Søgne og Kristiansand har lokalt fastsatt reduksjonsfaktor. Etter framlegging av statsbudsjettet har det vært stilt spørsmål ved om obligatorisk reduksjonsfaktor kommer i tillegg til lokalt vedtatt reduksjonsfaktor. KS har bedt Finansdepartementet avklare dette. I uttalelse fra Finansdepartementet datert 18.12.2018 er det presisert at obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % bare kommer til anvendelse dersom lokal reduksjonsfaktor er mindre enn 30 %. I kommuner med større reduksjonsfaktor enn 30 % vil den lokale reduksjonsfaktor gjelde fram til neste omtaksering.

Maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendommer skal senkes fra 7 ‰ til 5 ‰.
Kristiansand må derfor senke skattesatsen fra 5,7 ‰ til 5 ‰.

Endringer i eiendomsskatteloven med virkning 01.01.2020 får følgende virkning i de tre områdene (tidligere kommunene) hvis det ikke gjennomføres full omtaksering innen 01.03.2020:

Kristiansand: Skattegrunnlaget vil synke når skattesatsen senkes fra 5,7 ‰ til 5,0 ‰ på bolig- og fritidseiendom. Dette kan medføre en redusert skatteinngang på omtrent kr 25 mill. per år.

Søgne: Søgne vil også få en obligatorisk reduksjon på 30 % på bolig- og fritidseiendommer, mot i dag 15%, men her er det mulig å enten heve skattesatsen fra 2 ‰ til 3 ‰ eller å fjerne bunnfradraget på boliger og fritidsboliger. Det kan derfor være mulig å tilnærmet opprettholde skatteinntektene i Søgne sammenlignet med nivået i 2019. Dersom man velger å heve skattesatsen i 2020, kan eventuelt bunnfradraget reduseres i 2021 eller skattesatsen heves ytterligere for å opprettholde skatteinntektene på 2019-nivå.

Søgne har imidlertid forutsatt en økning av skatteinngangen fra eiendomsskatt på kr 22,5 mill. fra 2020, basert på at det ble gjennomført omtaksering med virkning fra 2020. Utsatt omtaksering har derfor en konsekvens for Søgne, ut over det som følger av lovendringen. Konsekvensen er belyst nedenfor.

Songdalen: Songdalen vil også få en obligatorisk reduksjon på 30% for bolig- og fritidseiendommer, men her er det mulig å heve skattesatsen fra 3 ‰ til 4 ‰ og på den måten tilnærmet opprettholde skatteinngangen. Hvis man her velger å fjerne bunnfradraget, er det ikke lov å samtidig heve skattesatsen. Fjerning av bunnfradraget på kr 300 000, gir liten effekt og hindrer muligheten for å heve skattesatsen. På samme måte som beskrevet for Søgne, vil det være mulig å øke inntektene fra eiendomsskatten ytterligere i 2021 for å oppnå skatteinntekter på 2019-nivå.

Regjeringens intensjon ved å gi obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % og maksimal skattesats på 5 ‰, er at eiere av boliger og fritidsboliger skal skjermes for «urimelig» høy eiendomsskatt. Det er grunn til å presisere at dersom nye Kristiansand velger å opprettholde inntektene fra eiendomsskatten ved de virkemidlene som er nevnt over, vil allikevel skattenivået være innenfor Regjeringens tak for skattenivå med god margin.

Tabellen under viser mulig innretning av eiendomsskatten i overgangsperioden etter 01.01.2020.

	Markeds- verdi	Reduksjons- faktor	Bunn- fradrag	Skatte- grunnlag	skattesats	Årlig skatt
Regjeringens vedtak om «tak» for takst og skatt	3,5 mill	30%	-	2 450 000	5 ‰	12 250
Songdalen	3,5 mill	30%	300 000	2 150 000	4 ‰	8 600
Søgne	3,5 mill	30%	900 000	1 550 000	3 ‰	4 650
Kristiansand	3,5 mill	60,85%	-	1 370 250	5 ‰	6 851

Som det fremgår av forrige avsnitt, er det Kristiansand kommunes innretning av takst og skatt som rammes sterkest av lovendringene som skal tre i kraft fra 01.01.2020. Det eneste effektive virkemiddelet for å opprettholde skatteinntektene er å fjerne den lokalt vedtatte reduksjonsfaktoren på 60,85. Fjerning av denne reduksjonsfaktoren kan kun skje ved en omtaksering.

I sak fra 2017 ble det vist til at er uheldig å foreta omtaksering samtidig med kommunesammenslåing. Begrunnelsen for dette er at mange eiendommer skal ommatrikuleres (gis nytt gårds- og bruksnummer). En del eiendommer vil også få ny adresse. Omtaksering i denne fasen kan derfor være utfordrende mht. håndtering av takstopplysninger, databasekonverteringer og fremdrift.

Regjeringens regelendring har imidlertid medført at administrasjonen har vurdert spørsmålet om utsettelse på nytt, og holdt vedtaket fra 2017 opp mot de økonomiske konsekvensene. Analysen tar for seg følgende tre alternativer:

- Omtaksering for innføring av nytt skattegrunnlag for skatteåret 2020.
- Omtaksering for innføring av nytt skattegrunnlag for skatteåret 2021.
- Omtaksering for innføring av nytt skattegrunnlag for skatteåret 2022, iht. 17-vedtaket.

Vurderingen sammenfattes her:

ALTERNATIV	KONSEKVENSER					
	Skatteinngang	Prosjekt-kostnad (Omtaksering)	Fremdrift (anskaffelse, besiktigelse, taksering)	Sammen-setning av nemd	Politisk forankring	Teknisk usikkerhet (databasekonvertering)
Nytt skattegrunnlag fra 1/1 2020	Kan opprettholdes	Lik	Stram	Uavklart	Uavklart	Uavklart
Nytt skattegrunnlag fra 1/1 2021	Redusert skatteinngang i 1 år*. (Kristiansand: 25 mill, Søgne: 22,5 mill).	Lik	God	Avklart	Avklart	Avklart
Nytt skattegrunnlag fra 1/1 2022	Redusert skatteinngang i 2 år*. (Kristiansand: 50 mill, Søgne: 45 mill).	Lik	God	Avklart	Avklart	Avklart

* Forutsetter at skatteinngang i Songdalen kan opprettholdes gjennom å heve skattesats eller fjerne bunnfradrag.

Kommentarer til tabellen:

- *Prosjektkostnad*: Kostnader forbundet med prosjektgjennomføring (prosjektledelse, kjøp av takseringstjenester, adm. kostnader, annet).
- *Fremdrift*: Tilgjengelig tid for gjennomføring av prosjektet (anskaffelser, besiktigelse og takstfastsettelse).
- *Sammensetning nemd*: Sammensetning av nemnder og klargjøring av nemndarbeid som bla. påvirkes av kommunevalget og kommunesammenslåing.
- *Politisk forankring*: Nødvendig politisk forankring av omtakseringsprosjektet.
- *Teknisk usikkerhet (databasekonvertering)*: Taksering parallelt med sammenslåingsprosess innehar en risiko ifm konvertering av data og ommatrikulering. For første alternativ er datamaterialet ikke komplett.

Av tabellen kan det leses at det er flere uavklarte forhold knytta til alternativ 1, i tillegg til at fremdriften er svært anstrengt. Omtaksering basert på dette alternativet er derfor beheftet med stor usikkerhet, og kan ikke anbefales.

For alternativ 2 og 3 er situasjonen en annen. Mye har nå blitt avklart og situasjonen mhp. omtaksering vurderes som likt for begge alternativene. *På bakgrunn av dette foreslås fristen satt ett år frem, til 2021, for å motvirke inntektstapet for nye Kristiansand.* For gml. Kristiansand innebærer en utsettelse til 2021 at eiendomsskatten blir midlertidig lavere i 2020.

3.1 Takseringsmodell

Ved omtaksering skal alle eiendommer i den sammenslåtte kommunen takseres på nytt. Eiendomsskatteloven åpner for to alternative metoder for taksering.

Alternativ 1: lokal taksering av alle eiendommer – den metoden som benyttes av de tre kommunene i dag.

Alternativ 2: skatteetatens boligverdier for boligeiendommer og lokal taksering av alle andre eiendommer (fritid, næring, landbruk, kombinerte eiendommer, ubebygde eiendommer m.fl.)

Eiendomsskattelovens § 8A-2 sier dette om taksten: «*Verdet av eiegenheten skal setjast til det beløp ein må gå ut frå at eiegenheten etter si innretning, brukseigenskap og lokalisering kan bli avhenda for under vanlege salstilhøve ved fritt sal.*» Takst i eiendomsskatt benevnes som objektiv omsetningsverdi, dvs. markedsverdi under normale salgsforhold.

Alternativ 1: Lokal taksering

Prinsipper ved lokal taksering:

- Fakta om bygninger og tomt hentes fra matrikkelen. Matrikkelen oppdateres daglig i kommunene som del av byggesaksbehandling og eiendomsdanning.
- Gjennomsnittspriser (sjablonger) for ulike bygninger (enebolig, leilighet, kontor, garasje, fritidsbolig, forretning osv.) er beregnet utfra analyser av reelle salg.
- Hver bygning beføres utvendig og skjønnsfaktorer for beskaffenhet og anvendelighet vurderes
- Kommunen inndeles i soner utfra attraktivitet
- Taksten beregnes utfra areal på tomt og bygning multiplisert med sjablongpriser og faktorer for beskaffenhet, anvendelighet og beliggenhet

Likebehandling er et svært viktig ved beregning av takst. Modellen er lagd for å oppnå likebehandling samtidig som den skal være effektiv ved beregning av store antall takster. Likebehandlingen sikres gjennom at detaljerte data om bygninger og tomt hentes fra matrikkelen. Sjablongpriser og et gjennomarbeidet opplegg for bruk av de tre faktorene som dekker beliggenhet, beskaffenhet og anvendelighet er etablert gjennom analyse av reelle salg og prøvetaksering. Sakkynding nemnd og klagenemnd har sterkt fokus på likebehandling ved godkjennelse av takster og ved klagebehandling. Eventuell mangel på likebehandling anses som saklig grunn for å få sin sak behandlet på nytt.

Takst for eiendomsskatt skal settes til prisnivået for omtakseringsåret. Nye tomter og bygg som kommer til i årene etter en omtaksering, skal justeres til prisnivået for siste omtaksering. Modellen er utviklet for å håndtere dette, ved at elementer som trekker opp eller reduserer eiendommens markedsverdi tallfestes gjennom faktorer for beskaffenhet og anvendelse som igjen multipliseres med sjablongpriser fra omtakseringsåret.

Ved kommunesammenslåingen er det viktig at de reelle forskjeller i markedsverdi mellom «by og land» blir fanget opp. Modellen er spesielt godt egnet for å håndtere slike forhold systematisk, fordi sonefaktor benyttes for å skille deler av kommunen utfra attraktivitet.

Lokal taksering sikrer også at kommunen har kompetanse innen fagfeltet. Erfaring tilsier at god kunnskap om takstmetoden og takstobjektene blir verdsatt av innbyggerne. Det er få klager på takstene, og mye tyder på at det har sammenheng med informasjonen eiendomsskattekontoret kan gi om de enkelte takstene og takstmetoden.

Alternativ 2: Boligverdier fra Skatteetaten (for boligeiendommene)

Kommunen kan få tilgang til Skatteetatens boligverdier. Følgende prinsipper gjelder ved denne formen for omtaksering:

- boligverdiene er basert på eiers innrapportering av P-rom, byggeår og boligtype. Taksten påvirkes ikke av om bolighuset har kjeller eller om det er anneks, garasjer, sjøbu, svømmebasseng, brygge osv. på eiendommen.
- SSB har beregnet en soneinndeling som boligverdiene justeres med.
- Kommunen må selv taksere næringseiendommer, fritidseiendommer, ubebygde eiendommer, landbrukseiendommer samt de boligeiendommene Skatteetaten av ulike grunner ikke har boligverdier for.
- Det er ett års forsinkelse på Skatteetatens boligverdier. Kommunen mister altså skatt for første år, hvis ikke kommunen velger å taksere for første året lokalt.

Fra innbyggernes perspektiv kan det sees som en fordel at stat og kommune har samme takstgrunnlag. Skatteetaten bruker takstene til å anslå personers formue. Kommunene har behov for takst på eiendommen uavhengig av eierskap.

Søgne, Songdalen og Kristiansand fikk i november 2018 tilgang til Skatteetatens boligverdier og har sammenlignet disse med prisen ved reelle salg de siste år. I Søgne ble 308 salg og takster sammenlignet. I Songdalen ble 211 og i Kristiansand ble 1300 salg og takster sammenlignet. I Kristiansand ble det i tillegg gjennomført en maskinell analyse av 2940 salg av boligeiendommer. Sammenligning ble gjort av både mellom Skatteetatens boligverdier, kommunens takster og reelle salg.

Resultatet av sammenligningen:

- I Kristiansand treffer 26 % av skatteetatens boligverdier dårlig, mens 44 % av takstene treffer godt. De øvrige 30 % ligger kvalitetsmessig i et mellomsjikt. Det er utkanten av kommunen, som Mosby, Ålefjær, Justnes og Tveit, som har for høye takster. Det samme er tilfelle i store deler av Vågsbygd. Boligverdiene fra Skatteetaten er for lave i de mer sentrale områdene, som Tangen, Kuholmen, Lund og Gimlekollen. Områdene Flekkerøy og Randesund treffer godt. Når det gjelder eiendomskattetakstene som er lokalt takstert, treffer 4 % dårlig. Det er ingen geografiske områder som skiller seg spesielt ut. 71 % av takstene er innenfor det vi regner som gode takster, mens 25 % ligger i et mellomsjikt.
- I Søgne er 16 % av skatteetatens boligverdier dårlige, mens 53 % er gode. 27 % ligger i et kvalitetsmessig mellomsjikt. For boligene på Vedderheia har skatteetaten gjennomgående for høye takster. Lokale takster har også her bedre kvalitet. 5 % har dårlig kvalitet, 67 % har god kvalitet og 28 % ligger i et mellomsjikt.
- I Songdalen er 11 % av skatteetatens boligverdier dårlige, 61 % er gode og 28 % ligger i et mellomsjikt. Der er ingen spesielle områder som skiller seg ut med hensyn til for høye eller for lave boligverdier. Kommunens takster har bedre kvalitet. 7 % er dårlige, 72 % er gode og 21 % ligger i et mellomsjikt

Det kan leses spesielt tre forhold ut av Skatteetatens boligverdier. Dette er:

- Områdeinndelingen fra SSB resulterer i at attraktive og sentrumsnære eiendommer i stor grad har for lave boligverdier. Utkanten av kommunen har generelt for høye boligverdier.
- Innbyrdes i boligområdene ser vi at skatteetaten ikke fanger opp verdiforskjeller som knytter seg til utsikt, nærhet til sjø, ev. strandlinje o.l. Skatteetaten har heller ikke med elementer som anneks, sjøbu og andre «småbygg». Det medfører at spesielt en del sjønære eiendommer har for lav boligverdi.
- Skatteetatens takster er basert på eiers innrapportering om boligens P-rom. Sammenligning i Kristiansand av innrapportert P-rom og salgsoppgavens P-rom (normalt innhentet fra takstmann) viser at 7 % innrapporterer over 15m² for mye, mens 26 % har innrapportert mer enn 15m² for lite. Dette påvirker kvaliteten på takstene.

Fra kommunens egne takster, kan det hentes ut følgende: Takstene treffer generelt godt, men med et visst forbedringspotensial relatert til «svært slitte» bolighus. Disse har

gjennomgående for høye takster. Hvorvidt boligene var like slitte ved omtakseringen i 2010-2011, vites ikke.

Vurdering av takstmodell

Kvalitet: Kvalitet på lokale takster er langt høyere enn kvaliteten på Skatteetatens boligverdier utfra analysen som er gjort i de tre kommunene. Tilsvarende erfaringer er gjort andre steder i landet. Kvalitet på takstene har stor betydning, spesielt ved en kommunesammenslåing der forholdet om korrekt behandling av «by og land» er i fokus.

Eiendomsstrukturen som man særlig finner i Søgne, der bolighus og fritidsboliger ligger side ved side, vil kunne få uheldige utslag i takster når boligverdier skal benyttes for boligene og kommunen selv skal taksere fritidsboligene. Det er ikke tilfredsstillende å senke kvaliteten på lokale takster for å tilpasse disse til naboeiendommer som benytter Skatteetatens boligverdier.

Ressurser: Informasjon fra andre kommuner som benytter Skatteetatens boligverdier tilsier at i selve omtakseringsåret er det mindre ressurskrevende å omtaksere etter alternativ 2. I årene mellom omtaksering derimot, krever det mer å benytte alternativ 2, fordi boliger må behandles utfra Skatteetatens boligverdier, mens øvrige eiendommer saksbehandles med lokale takster. Kommunen må altså parallelt forvalte to veldig ulike systemer, ett for boligeiendom og ett for øvrige eiendommer.

Uavhengig av om alternativ 1 eller 2 benyttes, vil det være nødvendig å kjøpe takseringstjenester i omtakseringsåret. Kommunen er bare bemannet for å behandle eiendomsskattesaker i årene mellom hver omtaksering.

Skattegrunnlag: Analysen viser at bruk av Skatteetatens boligverdier gir samlet lavere skattegrunnlag i kommunen. Det er de rimelige boligene som har for høye takster og de dyre boligene som har for lave takster. En gjennomsnittsbolig på Mosby med en markedsverdi av 2,5 mill, er av skatteetaten gitt verdi på omtrent 3,5mill. Leiligheter på Tangen som er solgt for 12 mill, har skatteetaten gitt boligverdier på omtrent 4 mill. Antall eiendommer som har for høye takster, sammenlignet med antall takster som har for lave takster, viser at de som blir for høyt beskattet ikke kompenserer for de som blir for lavt beskattet. Dessuten må vi forvente at mange av de som har for høye boligverdier, vil klage til Skatteetaten mens de som har for lave verdier ikke klager. Det medfører et ytterligere tap i samlet skattegrunnlag for kommunen.

Ved bruk av skatteetatens boligverdier er det en forsinkelse på ett år. Kommunen minster altså skatten fra nye boliger første år dersom kommunen ikke selv taksere første år. Kommunen bør eventuelt ta stilling til om alle nye eiendommer og bygninger skal gis fritak første år, slik at det ikke blir forskjellbehandling mellom boligeiendom og annen eiendom.

Det er ikke grunnlag for å si noe om samlet skattegrunnlag for eksisterende eiendommer vil være større eller mindre ved bruk av den ene eller andre takstmodellen. Vi kan anta at de som er gitt for lave boligverdier av Skatteetaten ikke vil klage på taksten, mens de som har fått for høye boligverdier av Skatteetaten kan klage og få taksten redusert. Utfra at lokal taksering treffer bedre, vil denne problemstillingen ikke være like relevant ved bruk av omtaksering med alternativ 1.

Klagebehandling: I kommuner som benytter lokal taksering, foretas all behandling av kommunens nemnder. Ved bruk av alternativ 2, skal Skatteetaten være behandler av klage på boligverdiene, mens kommunens nemnder skal behandle øvrige takster. Fra kommuner som i dag bruker Skatteetatens boligverdier er vi kjent med at innbyggerne kan oppfatte dette som en ansvarsfraskrivelse fra kommunene.

Kompetanse hos kommunen: Lokal taksering sikrer at kompetanse innen taksering og god lokalkunnskap finnes i kommunen. Kartlegging av ressursbruk innen fagfeltet våren 2018, viste at de kommunene som benytter Skatteetatens boligverdier oftere kjøper tjenester til taksering av øvrige eiendommer.

3.2 Bunnfradrag

Med bunnfradrag menes at det gjøres et fradrag i eiendomsskattetaksten før utregning av eiendomsskatt. Lovbestemmelsen har følgende ordlyd: «*Kommunestyret kan fastsette botnfradrag i eiedomsskatten for alle sjølvstendige bustaddelar i faste eiedomar som ikkje vert nytta i næringsverksemd.*»

Bunnfradrag er forbeholdt helårsboliger og fritidsboliger. Det er ikke anledning til å skille mellom kategoriene og for eksempel bare gi bunnfradrag til fritidsboliger. Bruken av bunnfradrag er knyttet til selvstendige boenheter. Dette innebærer at kommunen må ta stilling til hva som utgjør en selvstendig boenhet. Det fremgår av lovforarbeidene at "det skal gis bunnfradrag uavhengig av hvem som har eiendomsretten til boligenheten. Det må derfor gis et bunnfradrag for hver boenhet også for utleieeiendommer".

I Kristiansand har det ikke vært gitt bunnfradrag for bolig og fritidsbolig, mens det i Søgne og Songdalen er gitt slik fradrag. Bygningsmassen i Kristiansand skiller seg fra bygningsmassen i de to andre kommune. Utleiemarkedet er annerledes i Kristiansand blant annet fordi Kristiansand er en studentby. Det finnes et stort spekter av utleieenheter i boligbygningene i kommunen, fra eneboliger med godkjent utleieenhet til utleie av enkeltrom i et bolighus. Det kan av den grunn være krevde og finne et rettferdig skille mellom de som skal gis bunnfradrag og de som ikke skal gis slikt fradrag.

Ved bruk av bunnfradrag forskyves skattetrykket fra boliger og fritidsboliger til andre eiendomstyper (næring, ubebygde boligtomter, verk og bruk). Det har ikke vært noe ønske om å forskyve skattetrykket mellom ulike eiendomsgrupper i Kristiansand.

Argumentasjonen bak bruk av bunnfradrag er som regel å gi eiendomsskatten en mer sosial profil. Det man bør være oppmerksom på ved bruk av bunnfradrag er at det først og fremst er de som har flere utleieenheter som har gevinst av ordningen. Sosial profil på eiendomsskatten oppnås best ved å legge vekt på å finne riktig omsetningsverdi og ha god oversikt over alle eiendommer og endringer som skjer. Da blir skatten fordelt på mange og de som evner å kjøpe attraktive boliger får en relativt høyere andel enn de som må velge boliger med lavere verdi. De som evner å investere i utleieboliger blir heller ikke premiert.

I en kommune som gir bunnfradrag på 1 million per boenhet, vil et regneeksempel på skattegrunnlag se slik ut:

- En person som kjøper en enebolig til 5 millioner, som bolighus for seg og sin husstand, vil få beregnet skattegrunnlag på 5 mill – 1 mill (bunnfradrag) = 4 mill.
- En person som investerer 5 millioner i et bolighus som innredes for tre utleieenheter, vil få beregnet skattegrunnlag på 5 mill – 3 mill (3 bunnfradrag) = 2 mill.

Ekspertene på boligmarkedet uttaler at eiendomsskatt uten bruk av bunnfradrag bidrar til et sunt boligmarked. Begrunnelse for det er følgende: Investorer ser det som lønnsomt å investere i boliger, fordi det i Norge over tid har vært god prisvekst på boliger og fordi boligeiendommer beskattes lavt. At investorer finner boligmarkedet interessant, er prisdrivende. For innbyggere som kun har som mål å eie den boligen de selv bor i, er det negativt at investorer bidrar til prisvekst. Samfunnsøkonomisk er det uheldig at investorer finner det mer interessant å investere i eiendom framfor investering i næringsvirksomhet.

Dersom det er ønske om å benytte bunnfradrag, har det stor betydning for takstarbeidet og bør være kjent før det utarbeides konkurransegrunnlag for takseringstjenesten. Kriteriene for

hva som regnes som selvstendig boenhet må være entydig. Det samme hvordan boliger med flere utleiedeler behandles.

3.3 Reduksjonsfaktor

Dersom kommunen ønsker å bruke lokal reduksjonsfaktor etter omtaksering, er det nyttig å gjøre avklaringen tidlig i prosessen.

Reduksjonsfaktor benyttes for å dempe takstnivået. Reduksjonsfaktoren står fast i hele takstperioden, dvs. fram til neste omtaksering. Bruk av høy reduksjonsfaktor og høy skattesats, medfører at skatten ikke kan øke særlig i takstperioden. Handlingsrommet for framtidige kommunestyre blir mindre gjennom bruk av reduksjonsfaktor.

Administrasjonen har erfart at det er vanskelig å kommunisere betydningen av reduksjonsfaktor overfor publikum. Vi ser også at når media, forskningsrapporter, statistikkbyrå m.fl. skal formidle informasjon om ulike kommuners skattenivå mht. eiendomsskatt, fokuseres det kun på promillesatsen. Effekten av reduksjonsfaktoren informeres det sjelden om.

Administrasjonen anbefaler derfor at man ikke bruker reduksjonsfaktor, men heller senker skattenivået ved hjelp av lav skattesats.

3.4 Anbefaling

For å sikre likebehandling av skatteyterne og enhetlig forvaltning av eiendomsskattesaker, anbefales lokal taksering som takstmetode. Bunnfradrag og reduksjonsfaktor benyttes ikke ved innføring av nye takster i 2021. Skattesats og god forvaltninga av takster benyttes som virkemiddel for å treffe ønsket skattenivå.

4. Harmonisering i overgangsperioden fram til ny omtaksering er foretatt

Handlingsrommet for harmonisering av skattebelastningen utfra lovverket utgjør i hovedsak:

- Endring av skattesats
- Differensiering av skattesats mellom bolig- og fritidseiendommer kontra annen eiendom
- Innføre, redusere eller fjerne bunnfradrag
- Innføre eller fjerne fritakskategorier i hht. esktl. §7
- (utskrivingsalternativ, dvs. om hele kommunen og alle typer eiendommer, kan endres. Det anses som lite relevant ettersom alle tre kommuner skriver ut eiendomsskatt for alle type eiendommer i hele kommunen)

I overgangsperioden er det er ikke anledning til å endre:

- Takstgrunnlaget herunder sonefaktorer og andre elementer som inngår i selve taksten
- Reduksjonsfaktoren

Ved vurdering av skattebelastningen i eiendomsskattesammenheng er det viktig at følgende premisser legges til grunn;

Harmonisering av skattenivået betyr ikke at det skal være tilnærmet lik skatt for f.eks. nye bolighus på 150m² og 800m² tomt som ligger hvor som helst i kommunen. Harmonisering av skattenivået betyr at eiendommer som f.eks. har en markedsverdi på 3 mill, skal ha tilnærmet samme skatt i hele den nye kommunen. Det er altså eiendommer med samme markedsverdi som skal sammenlignes, ikke eiendommer med samme størrelse og innhold.

Lovendringer som gjøres gjeldene i 2019 og 2020, medfører at det reelle handlingsrommet for harmonisering er blitt mindre. Det er først og fremst gjennom å vurdere heving av skattesats og reduksjon av bunnfradrag i Søgne og Songdalen man kan bidra til mer harmoniserte skatteregimer i overgangsperioden fra 2020 til ny omtaksering er foretatt. Lovendring som gjelder fra 2019 medfører at skattesatsen kun kan øke med 1 ‰ fra ett år til det neste. Skattesatsen kan ikke økes samme år som bunnfradrag fjernes. Reduksjon av maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendom som gjelder fra 2020, gjør at Kristiansand må redusere skattesatsen fra 5,7 ‰ til 5 ‰. Av hensyn til denne reduksjonen vil det ikke være aktuelt å foreta andre endringer i skattesats eller bunnfradrag i Kristiansand.

Harmonisering av skattenivået kan også omfatte justering av hvordan de tre kommunene gir fritak etter esktl. §7.

§§ 7a og 7b lyder slik:

§ 7. Kommunestyret kan fritaka desse eigedomane heilt eller delvis for eigedomsskatt:

- a) Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
- b) Bygning som har historisk verdi.

Songdalen gir fritak i hht. §7a og b. Søgne og Kristiansand gir kun fritak etter §7a. For å harmonisere firtaksbehandlingen i de tre kommune, kan Søgne og Kristiansand innføre fritak etter 7b. Bestemmelsen er praktisert strengt i Songdalen og gjelder få eiendommer. Ved eventuell innføring av fritak etter §7b i Søgne og Kristiansand, kan det være aktuelt å gi fritak til bygninger som har et fredningsvedtak i samsvar med kultuminneloven.

5. Prosjektkostnader

Prosjektkostnader ved gjennomføring av omtaksering knytter seg til følgende:

- Innleie av prosjektledelse
- Innkjøp av takseringstjenester
- Administrative kostnader for egne ressurser
- Møtegodtgjørelse og kostnader forbundet med nemndsarbeid
- Diverse

Hovedposten knytter seg til innkjøp av takseringstjenester. Basert på erfaringstall fra 2011, vil vi foreslå at det settes av et beløp på kr 25 mill over perioden 2019-2021 til gjennomføring av arbeidet. Beløpet er beheftet med usikkerhet og er blant annet beroende av konkurransesituasjonen på innkjøpstidspunktet. For Kristiansand sin del er det satt av kr 8 mill i handlingsprogrammet for 2019 og i Søgne er det satt av kr 700.000,-. I Songdalen er det ikke avsatt midler til omtaksering.

17.01.2019

Grethe Helland

Rådgiver eiendomsskatt

Sak 3/19: Hovedutvalgenes navn og ansvar

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 3/19, Hovedutvalgenes navn og ansvar

Dato 11. januar 2019
 Saksnr.: 201812282-7
 Saksbehandler Anne Karen Aunevik

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
 Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

22.01.2019
 29.01.2019

Hovedutvalgenes navn og ansvar

Sammendrag

Fellesnemnda vedtok politisk struktur og organisering i møte 27. februar 2018. I samme møte vedtok fellesnemnda at programleder skulle legge fram forslag til navn og oppgavefordeling etter at administrativ organisering var klar, samt at det skulle nedsettes en arbeidsgruppe med tre politiske representanter og noen representanter fra administrasjonen for å utarbeide forslag til reglementer for de politiske utvalgene i samarbeid med programleder. Administrativ struktur ble besluttet 25. september 2018, og prosjektet startet umiddelbart etter det. Arbeidet er organisert som et politisk-administrativt prosjekt.

Prosjektgruppas første leveranse er forslag til og ansvarsdeling mellom hovedutvalgene, og forslagene er oversendt programleder. På bakgrunn av innspill fra prosjektgruppa har programleder utarbeidet en innstilling til fellesnemnda. Programleders innstilling harmonerer i stor grad med forslagene fra prosjektgruppa. Etter at navn og ansvarsdeling er vedtatt, vil prosjektgruppa jobbe videre med reglementer for de politiske utvalgene.

Forslag til vedtak

1. Fellesnemndas støtter at navn på hovedutvalgene blir:

- Næring- og eierskapsutvalget
- Organisasjonsutvalget
- Byutviklingsutvalget
- Helseutvalget
- Oppvekstutvalget
- Kulturutvalget

2. Fellesnemnda ber den politiske-administrative prosjektgruppa bistå programleder i å lage forslag til reglementer for hovedutvalgene basert på den ansvarsdelingen som er beskrevet i saken. Arbeidsutvalget konsulteres ved behov.

Camilla Dunsæd
 Programleder

Kjell A Kristiansen
 Prosjekteier organisasjon, personal og stab

1. Bakgrunn for saken

Fellesnemnda vedtok i sak om politisk struktur og organisering (27. februar 2018) følgende:

- Nye Kristiansand organiseres med 6 hovedutvalg basert på fagsektormodellen med utgangspunkt i modell 3.b i rapport fra arbeidsutvalget. Programleder legger fram forslag til navn på utvalg og detaljert oppgavefordeling etter at administrativ organisering er avklart.

Følgende navn på de 6 hovedutvalgene ble brukt som utgangspunkt for vedtaket:

1. Helsefremming, mestring og omsorg
2. Oppvekst, utdanning og kompetanse
3. Byvekst, Regulering/ dispensasjon/ klager
4. Kunst og kultur, deltakelse og folkehelse, idrett og fritid
5. Verdiskapning, eierskap, eiendom, næring, arbeid, inkludering
6. Organisasjon og fornyelse, administrasjon

Fellesnemnda vedtok i samme sak at det skulle nedsettes en arbeidsgruppe med tre politiske representanter (Mette Gundersen, Arild Birkenes og Torfinn Kleivset) og noen representanter fra administrasjonen for å utarbeide forslag til reglementer for de politiske utvalgene i samarbeid med programleder.

Arbeidet med navn på utvalg, ansvarsfordeling mellom utvalgene samt utarbeidelse av reglementer for utvalgene er organisert som et politisk-administrativt prosjekt (PA 3) med prosjekteier/direktør for organisasjon, personal og stab som tilrettelegger og møteleder. Prosjektgruppas rolle er å utarbeide innspill som oversendes programleder. Samarbeidsformen har som intensjon å få frem og ta hensyn til politiske signaler så tidlig som mulig i den forberedende saksbehandlingen. Dialog med AU har også medvirket til dette. Det er programleder som innstiller til fellesnemnda.

I arbeidsutvalgets møte 20. november 2018 ble både navn, oppgaver og framdrift drøftet. Det ble da avklart at arbeidsutvalget vil ha egen sak til fellesnemnda om hovedutvalgenes navn og ansvarsområder, før det senere kommer forslag til reglementer.

I prosjektrapporten som lå til grunn for sak om politisk struktur og organisering står det *Det er ikke en forutsetning av politisk og administrativ struktur trenger å samsvare, men det vil være krevende om en kommunalsjef må forholde seg til veldig mange hovedutvalg.*

Denne administrative strukturen og ansvarsdeling ble besluttet 25.september:

Med bakgrunn i vedtak fra fellesnemnda og vedtatt administrativ struktur har prosjektgruppa vurdert ulike alternativ, og gitt innspill til programleder. Programleders innstilling er basert både på arbeidsgruppas innspill, signaler fra arbeidsutvalget og innspill fra kommunaldirektørene.

Saksframlegget inneholder både forslag til ansvar som bør ivaretas av formannskapet, og forslag til ansvarsdeling mellom hovedutvalgene. Den detaljerte oppgavefordelingen vil komme i neste runde når reglementene skal utarbeides og behandles.

Når det gjelder navn på utvalg, foreslår programleder at det skal være enklest mulig med fortrinnsvis kun ett navn på hvert utvalg, mens prosjektgruppa har foreslått flere. Programleder anbefaler at utvalgene får navn som ikke skaper behov for forkortelser, som er enkle å uttale og at navnene får fram sentrale politikkområder for utvalget. I følge ny kommunelov skal hovedutvalg etter formannskapsmodellen alltid benevnes «utvalg», og ikke «styrer»¹, så derfor er det gjennomgående likt i alle navneforslagene.

Programleder vil understreke at fellesnemndas vedtak ikke er bindende for nytt bystyre. Reglementer og delegering må vedtas av bystyret for nye Kristiansand i det konstituerende møtet oktober 2019. Fellesnemndas vedtak vil fungere som innstilling til nytt bystyre.

2. Formannskapet

2.1. Føringer fra lovverk og fra fellesnemnda

Kommunelovens §8, nr 3 sier følgende om formannskapets ansvarsområder:

Formannskapet og fylkesutvalget behandler forslag til økonomiplan, årsbudsjett og skattevedtak. For øvrig fastsetter kommunestyret og fylkestinget selv området for formannskapets og fylkesutvalgets virksomhet. Formannskapet og fylkesutvalget kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker hvor ikke annet følger av lov.

Dette vil samsvare med ny kommunelov § 14-3. som delvis vil tre i kraft 1. juli 2019.

I fellesnemndas møte 27. februar 2018 om politisk struktur og organisering vedtok de følgende om formannskapet:

Formannskap for nye Kristiansand skal ha 15 medlemmer. Formannskapet får koordinerende funksjoner, ansvar for sektorovergripende politikkområder og helhetlig samfunnsutvikling.

I prosjektrapporten som lå til grunn for fellesnemndas vedtak 27. februar 2018 sies følgende om formannskapet:

Pkt.5.2.: Arbeidsutvalget vil anbefale at formannskapet får en overordnet koordinerende funksjon som avveier ulike interesser, sikrer helhetlig styring og samfunnsutvikling. Det kan innebære ansvar for:

- *Handlingsprogram og budsjett*
- *Kommuneplan, kommunedelplaner og samfunnsutvikling*
- *Overordnet satsing på klima, miljø og samferdsel*
- *Tema og saker som gjelder flere hovedutvalg – avklares etter at ansvarsområdene for utvalgene er besluttet*

I fellesnemndas møte 30. oktober ble det vedtatt følgende i sak om nærdemokratiske ordninger og innbyggerinvolvering:

1

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f0964c05be1d4fefb54267e9255bb921/no/pdfs/prp201720180046000dddpdfs.pdf>

Formannskapet gjennomfører en 3-årig forsøksordning med faste dialogmøter i fire utvalgte områder i perioden 2020-2022, der Søgne og Songdalen er to av de fire områdene.

2.2. Anbefalinger ansvarsområder for formannskapet

Formannskapets rolle bør være å sikre strategisk retning, samhandling og koordinering av politikkområder i et overordnet og helhetlig perspektiv

Programleder anbefaler at formannskapet får ansvar for:

- Økonomiplan, Årsbudsjett, skattevedtak, årsberetning og årsregnskap – jfr kommuneloven.
- Overordnede og tverrsektorielle planer, som for eksempel kommuneplan, kommunedelplaner og samfunnsutvikling
- Helhetlig og overordnet samfunnsutvikling, som blant annet ansvar for folkehelsepolitikk, samfunnssikkerhet, klima- og miljøpolitikk, levekårpolitikk, inkluderingspolitikk, likestillingspolitikk, sysselsettingspolitikk, boligsosialt arbeid, alkoholpolitikk
- Politikkområder med høy grad av strategisk samarbeid med andre samfunnsaktører, for eksempel regionalpolitikk, storbypolitikk, samferdselspolitikk, samt overordnet forskningspolitikk, digitaliseringspolitikk, innovasjonspolitikk og internasjonalt arbeid.
- Dialogmøter i lokalområder, demokratiutvikling og nærdemokratiske ordninger, jfr vedtak i fellesnemnda 30. oktober 2017.

Da politisk struktur ble behandlet av fellesnemnda 27. februar 2018, ble følgende vedtatt:
Fellesnemnda viser til notatet vedr. plassering av integreringsarbeidet i hovedutvalg for næring. Integrering er et sektorovergripende felt, der arbeid er viktig, men hvor flere områder også er viktig i et livsløp. Fellesnemnda ber administrasjon om å jobbe videre med å finne den beste plasseringen.

Programleder mener integreringspolitikk hører hjemme i formannskapet på samme måte som andre tema og politikkområder som er overordnet og krever tverrsektorielt samarbeid. Programleders forslag harmonerer med prosjektgruppas anbefalinger.

De politiske representantene i prosjektgruppa har spilt inn at formannskapet kan være hovedutvalg for NAV og flyktingetjenester. Programleder anbefaler at formannskapet ikke får rolle som hovedutvalg for noen tjenester, men at det ansvaret legges til ett av hovedutvalgene.

Forslaget vil medføre at formannskapet får saker forberedt fra alle kommunaldirektører, siden de blant annet har ansvar for:

- Helse og mestring: Flyktning - og Integrering, boligsosiale behov, NAV
- Kultur, frivillighet og innbyggerdialog: Nærdemokrati, innbyggerinvolvering, mangfold og inkludering, folkehelse, kriminalitets-forebygging
- Byutvikling, miljø og teknisk: Kommuneplan arealdel, klima og miljø, samferdsel og mobilitet, boligpolitikk
- Oppvekst: Forebygging barn og unge, utdanning, voksenopplæring
- Samhandling og innovasjon: Overordnet samhandling, kommuneplanens samfunnsdel, overordnet digitaliseringsstrategi
- Organisasjon, personal og stab: Beredskap og samfunnssikkerhet
- Virksomhetsstyring, økonomi og eierskap: Økonomiplan, årsbudsjett, tertialrapportering.

3. Verdiskapning, eierskap, eiendom, næring, arbeid, inkludering

3.1. Føringer fra fellesnemnda

Fellesnemndas vedtok følgende i møte 27. februar 2018 om politisk struktur og organisering:
*Det etableres et eget utvalg for eiendom og eierskap, som også kan få flere oppgaver.
Utvalget skal bestå av 7 medlemmer som velges fra formannskapet.*

I prosjektrapporten som lå til grunn for fellesnemndas vedtak 27. februar 2018 sies følgende om dette utvalget (pkt 5.3):

Stort formannskap medfører behov for et annet mindre utvalg som kan ivareta kommunens interesser innen eiendom, eierskap og finansforvaltning. I Kristiansand har kommunalutvalget en slik rolle, sammensatt av medlemmer som er valgt fra formannskapet og som representerer flertallet i bystyret. Dette har vært en god modell, blant annet fordi det er lettere å få til raske beslutninger, tett samarbeid med rådmannen, og det kan gi rammer for diskresjon i forhandlinger der kommunen er part i saken. Eget utvalg med ansvar for eierskap og eiendom gjør det enklere å ivareta kommunens partsinteresser i eiendoms- og eierskapsaker på en ryddig måte. For hver valgperiode velges 3 av kommunalutvalgets medlemmer som et forhandlingsutvalg i eiendomssaker som krever mekling og forhandlinger med og mellom grunneiere, særlig i saker med mulighet for ekspropriasjon.

3.2. Navn og ansvarsområder

Programleder anbefaler at dette hovedutvalget benevnes *næring- og eierskapsutvalget*. Det er et navn som får fram næringsutvikling og eierskap som sentrale politiske tema for de sakene som vil fremmes her. Navnet harmonerer med forslag fra prosjektgruppa. Prosjektgruppa har også vurdert om utvalget skulle kalles nærings- og innovasjonsutvalget, for å synliggjøre ønsket retning på samarbeidet med næringsliv, utbyggere og andre eksterne aktører.

Programleder anbefaler at dette hovedutvalget får ansvar for:

- Næringspolitikk, inkludert samarbeid om utvikling av arbeidsplasser og sysselsetting i alle deler av næringslivet
- Eierskapspolitikk
- Finansforvaltning
- Eiendomspolitikk, inkludert vedlikehold av bygg og anlegg
- Parkering og småbåthavner
- Samarbeid med næringsaktører, kompetansemiljø og virkemiddelapparat

Programleders forslag til ansvarsområder harmonerer med innspill fra prosjektgruppa. Ansvar for vedlikehold av alle bygg og anlegg bør sees i sammenheng med investeringspolitikk og forvaltning av kommunal boligmasse, og er derfor foreslått lagt til næringsutvalget. Parkering og småbåthavner vurderes som politiske virkemidler i blant annet eierskapspolitikk og næringspolitikk.

Rådmannen vil være den som innstiller saker til næringsutvalget. I tillegg vil det være tre kommunaldirektører som får dette som hovedutvalg på noen områder:

- Direktør for byutvikling, miljø og teknisk: Eiendom, bygg og vedlikehold, parkering og småbåthavner
- Direktør for samhandling og innovasjon: Næringsarbeid og innovasjon
- Direktør for virksomhetsstyring, økonomi og eierskap: Eierstyring, innkjøp og anskaffelser, økonomiforvaltning, finansforvaltning

4. Organisasjon og fornyelse, administrasjon

4.1. Føringer

Kommunelovens § 25, nr 1 sier følgende om partssammensatt utvalg («PSU»):

Det skal i alle kommuner og fylkeskommuner opprettes ett eller flere partssammensatte utvalg - administrasjonsutvalg - for behandling av saker som gjelder forholdet mellom kommunen eller fylkeskommunen som arbeidsgiver og de ansatte.

Fellesnemndas vedtok følgende i møte 27. februar 2018 om politisk struktur og organisering:

- *Rollen som partssammensatt, herunder 3 partssamarbeid, utvalg ivaretas av et overordnet administrasjonsutvalg og av hovedutvalgene.*
- *Programleder igangsetter arbeidsgruppe for å drøfte hvordan samarbeid på sentrale arbeidsgiverpolitiske temaer kan organiseres.*

I prosjektrapporten som lå til grunn for fellesnemndas vedtak 27. februar 2018 sies følgende om dette utvalget (pkt 7):

Det overordnede administrasjonsutvalget bør få flere roller innen arbeidsgiverpolitiske områder, slik at arbeidsgiverpolitikk blir et synlig og prioritert område i ny kommune. I tillegg bør det vurderes om digitalisering og sektorovergripende ansvar for innovasjon og organisasjonsutvikling bør tillegges et slikt utvalg, og at det kan få en rolle som «organisasjons- og fornyelsesutvalg». Det kan bidra til en samlet oversikt og gi mulighet for helhetlig politisk styring av de store endringene som forventes i offentlig sektor de kommende årene. Selv om endringer og utviklingstiltak vil måtte skje i den enkelte tjeneste, kan det være viktig å ha et politisk organ som kan ha ansvar for strategiske vurderinger og etterspør samarbeid på tvers av fag og tjenester.

4.2. Navn og ansvarsområder

Programleder foreslår at dette skal hete *organisasjonsutvalget*. Prosjektgruppa har vurdert mange ulike navnealternativ, og landet til slutt på administrasjons- og utviklingsutvalget. Følgende alternative navn har vært vurdert: Administrasjon- og arbeidsgiverutvalget, administrasjon- og innovasjonsutvalget, organisasjonsutviklings- og arbeidsgiverutvalg, utvikling- og organisasjonsutvalget, organisasjons- og utviklingsutvalget, strategisk samarbeidsutvalg, administrasjonsutvalget, strategisk administrasjonsutvalg.

Det pågår et annet politisk-administrativt prosjekt (PA4) som har fått i oppdrag å utarbeide forslag til partssamarbeid i den nye kommunen, og hvordan samarbeid på sentrale arbeidsgiverpolitiske tema kan organiseres. Dette prosjektet har drøftet følgende navneforslag: Strategisk samarbeidsutvalg, administrasjonsutvalget eller strategisk administrasjonsutvalg. Dette prosjektet vil komme med anbefaling om hvordan partssamarbeid skal organiseres, og andre forslag som får betydning for utforming av reglementet for organisasjonsutvalget.

Programleder anbefaler at dette hovedutvalget får ansvar for:

- Organisasjonsutvikling, omstilling og fornyingspolitikk i kommuneorganisasjonen
- Nærværspolitik og inkluderende arbeidsliv
- Arbeidsgiverpolitikk, helhet og harmonisering
- Lønnspolitikk
- Partssamarbeid (PSU)
- Heltidskultur og likestilling
- Rekrutteringspolitikk – både rekruttere og beholde arbeidskraft
- Internkontroll og virksomhetsstyring
- Systemer og rutiner for innovasjons- og utviklingsarbeid
- Samlet budsjett for de tre stabsdirektørens ansvarsområder: Organisasjon, personal og stab, Virksomhetsstyring, økonomi og eierskap, Samhandling og innovasjon

Prosjektgruppa mente det var viktig å samle både tradisjonelle arbeidsgiverpolitiske områder i dette utvalget, og samtidig tydeliggjøre at utvalget skal ha en rolle i omstilling, fornyelse, digitalisering i kommuneorganisasjonen. Programleder støtter prosjektgruppas forslag, men

vil legge til at dette hovedutvalget får et særlig ansvar for kvalitetssystem, virksomhetsstyring og internkontroll. Disse styringsverktøyene vil være viktige for blant annet for å sikre at kvalitetssystemene kan brukes som grunnlag for behovsstyrt utviklingsarbeid og at virksomhetsstyring tar inn gevinstrealisering i av utviklings –og omstillingsprosesser.

Det vil være tre kommunaldirektører som får dette som hovedutvalg på blant annet følgende områder:

- Organisasjon, personal og stab: Personaltjenester, HMS, lærlinger, arbeidsgiverpolitikk, samarbeid tillitsvalgte, IKT-tjenester, organisasjonsutvikling
- Samhandling og innovasjon: Systemer og rutiner for utviklings- og innovasjonsarbeid
- Virksomhetsstyring, økonomi og eierskap: Virksomhetsstyring, kvalitetssystem og internkontroll

Siden dette utvalget får rollen som partssammensatt utvalg, må rådmannsrollen i utvalget være tydelig. Programleder vil delegere rådmannsfunksjonen til den direktøren som til enhver tid er assisterende rådmann.

5. Byvekst, Regulering/dispensasjon/klager

5.1. Føringer fra fellesnemnda

I prosjektrapporten som lå til grunn for fellesnemndas vedtak 27. februar 2018 sies følgende om dette utvalget (pkt 7):

Ansvar for plan- og byggesaker bør ligge i et eget hovedutvalg. Det høye antall saker tilsier at et slikt utvalg ikke kan få ansvar for flere oppgaver. Arbeidsutvalget har også vurdert om et kommende planutvalg kan deles i to, for å reduseres arbeidsbyrden på de folkevalgte. For eksempel kan det være aktuelt med eget klageutvalg. Samtidig er det viktig å sikre helhetlig politikk i denne typen saker. Det kan i stedet være et alternativ at hovedutvalget nedsetter et mindre underutvalg som får i oppdrag å jobbe mer intensivt med saker.

Plan- og miljøutvalget i Søgne har nesten like mange saker som by- og miljøutvalget i Kristiansand. Det er særlig mange dispensasjonssaker. Det bør i videre arbeid vurderes om antall saker og dispensasjoner som gjelder Søgne kan reduseres, enten ved å delegere mer til administrasjonen, eller ved et bedre planverk.

By- og miljøutvalget i Kristiansand har også svært mange saker, men også et bredt saksfelt. Blant annet behandler de klimasaker, kommuneplan, kommunedelplaner og driftsoppgaver innen teknisk drift. Arbeidsutvalget tror det vil være hensiktsmessig at formannskapet får ansvar for overordnede politiske tema som kommuneplan, klima og miljø. Det bør i tillegg vurderes om teknisk drift og vedlikehold legges til annet hovedutvalg.

5.2. Navn og ansvarsområder

Programleder anbefaler at dette skal hete *byutviklingsutvalget*. Prosjektgruppa vurderte mange ulike navnealternativ, og landet til slutt på følgende forslag: By- og stedsutviklingsutvalget. Følgende alternative navn har vært vurdert arealutviklingsutvalget, arealutvalget, byutvalget, stedsutviklingsutvalget, by- og distriktsutviklingsutvalget. Programleder mener byutviklingsutvalget er det enkleste og mest dekkende navnet.

Programleders forslag til ansvarsområder:

- Hovedutvalg for oppgavene som administrativt er lagt til direktør for byutvikling, miljø og teknisk, herunder: plan- og byggesak (inkludert reguleringer, dispensasjoner, klager), kommuneplanens arealdel, samferdsel og mobilitet, tettsteds- og boligutvikling, geodata, kommunalteknikk, teknisk drift vei, vann og renovasjon, park og friområder
- Arealpolitikk, utbyggingspolitikk, byutvikling, distriktspolitikk, transportpolitikk.

Fellesnemnda ønsket å vurdere om saksmengden kan reduseres. Programleder støtter prosjektgruppas forslag om å flytte noen av de oppgavene som administrativt er organisert i direktørområdet for byutvikling, miljø og teknisk til andre hovedutvalg. Det gjelder:

- Klima og miljø er foreslått lagt til formannskapet (pkt 2)
- Parkering, drift og vedlikehold av alle bygg og anlegg samt småbåthavner foreslått lagt til næring- og eierskapsutvalget (pkt 3.2.)

Politiske representanter i prosjektgruppa foreslo at park – og friområder kunne legges til kulturutvalget (pkt 8), blant annet begrunnet med at friområder kan sees i sammenheng med blant annet estetikk i offentlig rom, idrettspolitik, frivillighet og innbyggerinvolvering. Programleder mener fagområder som har konsekvenser for arealforvaltning av praktiske årsaker bør behandles i samme utvalg. Prosjektet har også vurdert om ansvar for teknisk drift vei, vann og renovasjon også kan legges til næring- og eierskapsutvalget, både for å gi disse temaene større politisk fokus, samt redusere saksmengden i byutviklingsstyret. Programleder mener det vil være mest hensiktsmessig at disse ansvarsområdene har samme politiske utvalg som skal drøfte arealpolitikk, utbyggingspolitikk og transportpolitikk.

I tillegg vil programledere i arbeid med reglementer og delegering vurdere om saksmengden til byutviklingsutvalget kan reduseres ved høy grad av delegering fra bystyret til rådmannen.

Forslaget vil medføre at dette utvalget vil få saker forberedt primært fra kommunaldirektør for byutvikling, miljø og teknisk.

6. Helsefremming, mestring og omsorg

Fellesnemnda har ikke vedtatt spesielle føringer for dette utvalget.

Programleder anbefaler at det skal hete *helseutvalget*. Prosjektgruppa anbefalte også dette navnet, og har ikke alternative forslag.

Programleder anbefaler at helseutvalget får følgende ansvarsområder:

- Hovedutvalg for oppgavene som administrativt er lagt til direktør for helse og mestring, herunder blant annet helsetjenester for voksne, forvaltnings- og boligjenester, hjemmebaserte tjenester, rehabilitering og forebyggende helsetjenester, institusjoner - bo- og omsorgssenter, psykisk helse- og rusarbeid, habilitering – UH, NAV, Utviklingssenter, flyktning - og Integrasjon, helsetjenester for barn og unge med utviklings og/eller funksjonshemming, bo og helsetilbud for enslige mindreårige flyktninger, seniorsentre, frisklivsentralen
- Helsepolitikk

Forslaget vil medføre at dette utvalget vil få saker forberedt primært fra kommunaldirektør for helse –og mestring.

7. Oppvekst, utdanning og kompetanse

Fellesnemnda har ikke vedtatt spesielle føringer for dette utvalget.

Programleder anbefaler at det skal hete *oppvekstutvalget*. Prosjektgruppa anbefalte også dette navnet, og har ikke alternative forslag.

Programleder anbefaler at oppvekstutvalget får følgende ansvarsområder:

- Hovedutvalg for oppgavene som administrativt er lagt til direktør for oppvekst og læring, herunder blant annet barnevern, barnehager, skoler, skolefritidsordninger, voksenopplæring, PPT, helsetjenester for barn og unge, helsestasjon, skole-

- helsetjeneste, barne- og familietjenester, forebyggende tjenester for barn og unge, voksenopplæring
- Familiepolitikk, skolepolitikk, barnehagepolitikk, utdanningspolitikk

Programleder støtter i hovedsak prosjektgruppas forslag til ansvarsområder, med unntak av kulturskolen som også er foreslått lagt til oppvekst-styret av de politiske representantene i prosjektgruppa (se pkt 8).

Forslaget vil medføre at dette utvalget vil få saker forberedt primært fra kommunaldirektør for oppvekt og læring.

8. Kunst og kultur, deltakelse og folkehelse, idrett og fritid

Fellesnemnda har ikke vedtatt spesielle føringer for dette utvalget.

Programleder anbefaler at det skal hete *kulturutvalget*. Prosjektgruppa anbefalte også dette navnet, og har ikke alternative forslag.

Programleder anbefaler at kulturutvalget får følgende ansvarsområder:

- Hovedutvalg for oppgavene som administrativt er lagt til direktør for kultur, frivillighet og innbyggerdialog, herunder blant annet kultur og kunst, idrett, frivillighet, kirken og trossamfunn, arrangementer, innbyggertorg, mm
- Kulturpolitikk, frivillighetspolitikk, idrettspolitik, kunstpolitikk, estetiske utforminger i offentlige rom.

Folkehelse, nærdemokratiske ordninger og skjenkesaker er administrativt organisert hos direktør for kultur, frivillighet og innbyggerdialog, men er politisk lagt til formannskapet (pkt 2).

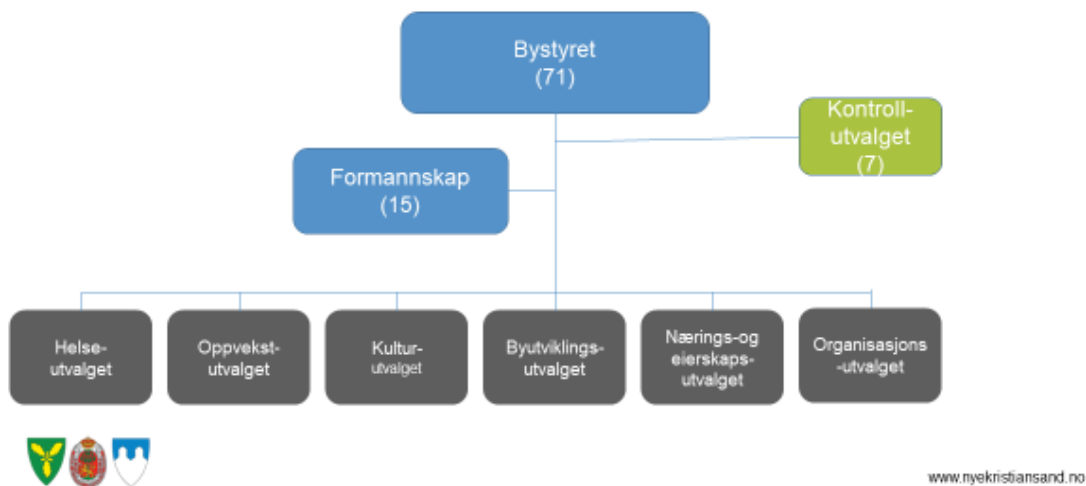
De politiske representantene i prosjektgruppa for PA3 spilte inn at kulturskolene kunne legges til oppvekstutvalget (se pkt 7), med begrunnelse om at det kan bli en styrke både faglig og ressursmessig for kulturskolen, blant annet kan det gjøre det enklere med tettere samarbeid med SFO og skole. På statlig nivå er kulturskolen lagt til utdanningsdepartementet. Programleder mener at kulturskolene er et sentralt element i kommunens kulturpolitikk og i oppbygging av nytt kommunalområde. Det er ikke mange kommuner som har eget kulturutvalg, og det blir viktig for ny kommune at kulturpolitikken synliggjøres og har sentrale oppgaver. Samarbeid med oppvekst blir vektlagt, for eksempel i form av samarbeid mellom kulturskolen og SFO.

Forslaget vil medføre at dette utvalget vil få saker forberedt primært fra kommunaldirektør for kultur, frivillighet og innbyggerdialog.

9. Oppsummering – navn og ansvarsdeling

Programleder anbefaler følgende forslag til navn på hovedutvalgene:

Politisk struktur nye Kristiansand

Forslaget vil medføre at 4 direktører kun trenger å forholde seg fast til ett hovedutvalg, mens 3 av direktørene får to hovedutvalg slik følgende tabell viser:

Administrativ rolle	Rådmannsansvar for	Ansvar for saksforberedelser (i tillegg bystyret, formannskap)
Rådmannen	Bystyret Formannskapet Næringsutvalget	
Direktør for organisasjon, personal og stab	Organisasjonsutvalget	
Direktør for Virksomhetsstyring, økonomi og eierskap	Organisasjonsutvalget	Næringsutvalget
Direktør for Samhandling og innovasjon	Organisasjonsutvalget	Næringsutvalget
Direktør for miljø, byutvikling og teknisk	Byutviklingsutvalget	Næringsutvalget
Direktør for kultur, frivillighet og innbyggerdialog	Kulturutvalget	
Direktør for helse og mestring	Helseutvalget	
Direktør for oppvekst og læring	Oppvekstutvalget	

Programleder vil delegere rådmannsfunksjonen i organisasjonsutvalget til den direktøren som til enhver tid er assisterende rådmann.

Anbefalinger for ansvars- og oppgavefordeling innarbeides i forslag til reglementer som legges fram for fellesnemnda våren 2019. Programleder anbefaler at delegering fra bystyret til rådmann vedtas før reglementer som beskriver delegering fra bystyret til hovedutvalgene.

Det er særlig behov for å avklare hvilken rolle formannskapet skal ha i forhold til hovedutvalgene, og programleder vil ta dette opp som egen drøftingstema i arbeidsutvalget før forslag til delegeringsreglementene skal ferdigstilles.

Vedtakene fra fellesnemnda legges fram for endelig behandling i bystyret i det konstituerende møtet oktober 2019.

Sak 4/19: Valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 4/19, Valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Melding om vedtak - Kontrollutvalgenes innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Saksprotokoll KU-KRS, 06122018, Sak 66-18, Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Saksprotokoll KU-SON, 04122018, Sak 27-18, Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Saksprotokoll KU-SØG, 14122018, Sak 37-18, Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Saksutskrift - Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Dato 11. januar 2019
Saksnr.: 201828830-2
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

22.01.2019
29.01.2019

Valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget fremmer følgende innstilling til fellesnemnda:

1. Fellesnemnda ønsker å videreføre deltakelse i Agder Kommunerevisjon IKS som revisor for kontrollutvalget i nye Kristiansand kommune.
2. Fellesnemnda anmoder bystyret og kommunestyrene i Kristiansand, Søgne og Songdalen kommuner om å si opp gjeldende avtale med virkning fra 01.01.2020
3. Fellesnemnda ber om at det tas initiativ overfor Agder Kommunerevisjon IKS for å få utarbeidet ny selskapsavtale fra 01.01.2020.

Camilla B. Dunsæd
Programleder

Saksbehandler.
Tittel på saksbehandler.

Vedlegg:

- Saksprotokoll - Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune – Kristiansand sak 66/18
- Saksprotokoll - Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune – Søgne sak 37/18
- Saksprotokoll - Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune – Songdalen sak 27/18
- Saksutskrift - Innstilling til valg av revisjonsordning for nye Kristiansand kommune

Sak 5/19: Valg av sekretariatsordning for Kontrollutvalget nye Kristiansand kommune

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 5/19, Valg av sekretariatsordning for Kontrollutvalget nye Kristiansand kommune

Melding om vedtak - Kontrollutvalgenes innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand

Saksprotokoll KU-SØG, 14122018, Sak 38-18, Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand-kommune

Saksprotokoll KU-KRS, 06122018, Sak 67-18, Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand-kommune

Saksprotokoll KU-SON, 04122018, Sak 28-18, Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand kommune

Saksutskrift - Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand--kommune

Settesekretariat for kontrollutvalget i Kristiansand kommune - valg av sekretariatsordning

Dato 11. januar 2019
Saksnr.: 201828833-2
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

22.01.2019
29.01.2019

Valg av sekretariatsordning for Kontrollutvalget nye Kristiansand kommune

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget legger saken frem for fellesnemnda med følgende innstilling:

1. Fellesnemnda viderefører deltakelsen i Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS som sekretariat for kontrollutvalget i Kristiansand kommune.
2. Fellesnemnda ber bystyret/kommunestyrene i Kristiansand, Søgne og Songdalen om å si opp gjeldende avtale med virkning fra 1.1.2020
3. Fellesnemnda ber om at prosjektleder tar initiativ overfor Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS til å få utarbeidet ny selskapsavtale. Avtalen skal gjelde fra 1.1.2020.

Camilla B. Dunsæd
Programleder

Vedlegg:

- Saksprotokoll - Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand kommune – Kristiansand sak 67/18
- Saksprotokoll - Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand kommune – Søgne sak 38/18
- Saksprotokoll - Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand kommune – Songdalen sak 28/18
- Saksutskrift - Innstilling til valg av sekretariatsordning for nye Kristiansand kommune
- Settesekretariatets saksfremlegg og innstilling

Sak 6/19: Organisering av idrettstjenester i nye Kristiansand

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 6/19, Organisering av idrettstjenester i nye Kristiansand

Dato 9. januar 2019
 Saksnr.: 201801534-38
 Saksbehandler Anne Karen Aunevik

Saksgang	Møtedato
Arbeidsutvalg Nye Kristiansand	22.01.2019
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)	29.01.2019

Organisering av idrettstjenester i nye Kristiansand

Sammendrag

Programleder besluttet fordeling av ansvar mellom kommunalområdene 24.september 2018, og orienterte fellesnemnda om beslutningen i møte 25.september 2018. I forbindelse med orienteringen bad fellesnemnda blant annet om begrunnelser for at drift og vedlikehold av idrettsanlegg var lagt til kommunalområde for miljø, byutvikling og teknisk. Programleder la fram orienteringssak i møte 30. oktober, og da vedtok fellesnemnda en utsettelse av saken til det var avholdt møte med idretten om serviceerklæringer.

Programledelsen har avholdt møter med idrettsrådene, hvor både organisering, serviceerklæringer og kontaktpunkt er drøftet og vil være i videre prosess med idretten framover.

Det er igangsatt to relevante administrative delprosjekt internt i programmet:

1. Delprosjekt om soneinndeling i miljø, byutvikling og teknisk.
2. Delprosjekt idrett drift og vedlikehold, inkludert modell for drift og vedlikehold, modell for kontakt mellom idretten og kommunen og servicegaranti for idrett.

I det videre arbeidet med detaljer vil prinsippet om at all drift og vedlikehold av bygg og anlegg i nye Kristiansand legges til miljø, byutvikling og teknisk nyanseres noe. Daglig drift og service av idrettsbygg og –anlegg legges til idrettsenheten, mens planlagt og budsjettert vedlikehold og renovasjon legges til sonene i miljø, byutvikling og teknisk. Relevante delprosjekter vil slutføres av nye enhetsledere i løpet av våren 2019, og vil kunne gi et godt grunnlag for at nye Kristiansand får en profesjonell, serviceorientert og ressurseffektiv organisering av arbeidet framover.

Forslag til vedtak

1. Fellesnemnda tar saken til orientering
2. Fellesnemnda ser den overordnede administrative organiseringen som ferdig definert og programleder gjennomfører detaljorganiseringen slik det er beskrevet i saken.

Camilla Dunsæd
 Programrådgiver

Torbjørn Urfjell
 Prosjekteier kultur, frivillighet og innbyggerdialog

Bakgrunn for saken

I møte 25. september 2018 orienterte programleder fellesnemnda om status i sammenslåingsprosessen, og om administrative beslutninger som var gjort 24. september 2018 om blant annet fordeling av ansvar mellom kommunalområdene. Dette var en oppfølging og detaljering av overordnet administrativ organisering som fellesnemnda vedtok 24. april 2018.

Programleder besluttet overordnet at alt ansvaret for drift og vedlikehold av bygg og anlegg ble lagt til kommunalområdet for miljø, byutvikling og teknisk. Denne organisatoriske plasseringen har skapt særlig mye engasjement innen idrett. Idrettsrådet og idrettsetaten i dagens Kristiansand fryktet at det kunne tolkes som nedleggelse eller minimering av idrettsetatens betydning og ansvar. Tidligere administrative organisasjonsdiskusjoner i dagens Kristiansand ble vekket til live.

Det var noe av bakgrunnen for at fellesnemnda fulgte opp programleders orientering 25. september med følgende vedtak:

Drift og organisering av idrettsanlegg fremmes som egen sak til fellesnemnda.

Programleder la fram egen sak i møtet 30. oktober 2018 med begrunnelse for valgt organisering av drift og organisering av idrettsanlegg. Fellesnemnda vedtok da følgende:

Saken om drift av idrettsanlegg utsettes til etter at møtet om serviceerklæringen med idretten er avholdt.

Programledelsen vil med dette orientere om prosess som har vært i etterkant av vedtakene i fellesnemnda, samt hva som vil skje videre.

Programleder har behov for å få avsluttet spørsmål om administrativ fordeling mellom kommunalområdene og ber fellesnemnda ta denne redegjørelsen til orientering slik at alle ansvar nå har funnet sin havn i kommunalområdene i nye Kristiansand.

Involvering av idretten

Det har vært løpende kontakt med idrettsrådene. Programledelsen har hatt flere møter med idrettsrådene i Kristiansand, Søgne og Songdalen der organisasjonsmodell er diskutert. Idrettsrådene har kommet med innspill som er tatt med i detaljering og justering av ansvarsfordeling mellom enheter og kommunalområder.

Programledelsens til nå siste møte med idrettsrådene var 11. januar 2019. Der videreførte prosjekteier med ansvar for idrett dialogen med representanter for idrettsrådene i Kristiansand, Søgne og Songdalen. De signaliserer støtte til en sterk idrettsenhet og at den daglige driften og servicen av bygg og anlegg legges der, men de er samtidig prinsipielt for at også vedlikeholdet skal legges til idrettsenheten.

I møtet 11. januar diskuterte nye Kristiansand og idrettsrådene prosessen fram til detaljene er tegnet helt ut sammen med nye innplasserte ledere og det var enighet om at det kan være nyttig med noe eksterne prosessveiledning for å ikke reproducere tidligere uenighetslinjer. De ulike idrettsrådene var noe delt på om en servicegaranti er et nyttig og nødvendig verktøy og prosessen vil åpne for mer eller mindre spesifikke forventningsavklaringer.

Organisering og kontaktpunkt i nye Kristiansand

Den valgte organisasjonsmodellen medfører at daglig service i idrettsbygg og –anlegg skal utføres av ansatte knyttet til enhet for idrett i kommunalområde for idrett, kultur og innbyggerdialog, mens planlagt og budsjettert vedlikehold utføres av ansatte knyttet til enhetene for ingeniør/eiendom og parkdrift i kommunalområde for miljø, byutvikling og teknisk).

Programleder planlegger en sterk og klar enhet for idrett. Idrettsenheten får ansvar for alle idrettsfaglige spørsmål og den daglige servicen inkludert ikke-planlagt vedlikehold på idrettsbygg og –anlegg. Idrettsenheten blir kontaktpunktet for den frivillige og profesjonelle idretten og får ansvar for all idrettsfag. Idrettsfag rommer langt mer enn drift an anlegg. Beslektede områder som spillemidler, anleggsplanlegging, dimensjonering, fordeling av treningstider, samt priser og vilkår for bruk er eksempler på saker som vil være sentrale i idrettsenheten i nye Kristiansand. Også områder som antidoping, tilgang på idrett uavhengig av etnisitet, kjønn, sosial status, seksuell orientering samt idrettens rolle i inkluderingsarbeid og operativ folkehelse er vesentlige områder der idrettsenheten skal ha kompetanse. Programleder vil understreke viktigheten av at idretten ha ett kontaktpunkt, for å skape trygge rammer, forutsigbarhet og størst mulig grad av likebehandling.

Større reparasjoner, planlagt og budsjettert vedlikehold av bygg og anlegg må planlegges og utføres av fagpersonell med byggfaglig kompetanse, framfor idrettsfaglig. Det planlagte og budsjetterte vedlikeholdet av bygg og anlegg legges derfor til enhetene for ingeniør/eiendom og parkdrift i likhet med det generelle vedlikeholdsarbeidet for kommunale bygg og anlegg. De spesifikke fagressursene organiseres i disse enhetene. Formålet med å samorganisere drift og vedlikehold i miljø, byutvikling og teknisk er unngå at det bygges parallelle vedlikeholdsorganisasjoner i nye Kristiansand. Dette vurderes som mest ressurseffektivt, og vil sikre god kvalitet på vedlikehold og drift.

Når programledelsen velger å organisere den daglige driften og servicen på bygg og anlegg i idrettsenheten og ikke direkte i den samorganiserte driften og vedlikehold, så er det med bakgrunn i det tydelige ønsket fra idretten og fordi det er planlagt vedlikehold og større prosjekter det er aller viktigst at er samlet.

Videre arbeid

I videre arbeid har programledelsen etablert to relevante delprosjekt:

Det første delprosjektet skal jobbe med hensiktsmessig og praktisk soneinndeling av drift og vedlikeholdsarbeid. Soneprosjektet rommer langt mer enn idrett, men det er like fullt relevant. Prosjekteier er påtroppende direktør for miljø, byutvikling og teknisk.

Det andre delprosjektet skal jobbe med drift av idrett, gjennom 3 oppdrag:

1. Modell for drift og vedlikehold
  - Beskrivelse av daglig drift organisert i idrettsenheten i kommunalområde for kultur, frivillighet og innbyggerdialog
  - Beskrivelse av vedlikehold organisert i soner i kommunalområde for miljø, byutvikling og teknisk
2. Modell for kontakt mellom idretten og kommunen
3. Servicegaranti for idrett etter modell fra liknende garantier
  - Beskrivelse av responstid for melding av feil og mangler
  - Beskrivelse om hvordan man skal sikres tilgang og bruk til bygg og anlegg
  - Beskrivelse av saksgang
  - Beskrivelse av forventet kvalitet

- Beskrivelse av hvordan eventuelle avvik på erklæringen skal følges opp
Serviceerklæring må følges av oppskrift for hvordan kontakt mellom kommune og idrett skal følges av begge parter.

Prosjekteier er påtroppende direktør for miljø, byutvikling og teknisk. Samlet sett vil begge disse delprosjektene legge grunnlag for beslutninger om hvilke vaktordninger som er mest hensiktsmessige.

Innspill fra idrettsrådene har gitt verdifull kunnskap i arbeidet så langt, og de blir viktige samarbeidspartnere i arbeidet framover.

I løpet av februar 2019 vil nye enhetsledere være avklart, og det er nødvendig at de involveres i beslutningsprosesser. Delprosjektene vil slutføres av nye enhetsledere i løpet av våren 2019, og vil kunne gi et godt grunnlag for at nye Kristiansand får en profesjonell, serviceorientert og ressurseffektiv organisering av arbeidet framover.

Sak 7/19: Aktuelle tiltak for økt valgdeltakelse ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg 2019

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 7/19, Aktuelle tiltak for økt valgdeltakelse ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg 2019

Dato 6. januar 2019
 Saksnr.: 201801910-7
 Saksbehandler Marianne O Tronstad

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
 Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

22.01.2019
 29.01.2019

Anbefalte tiltak for økt valgdeltakelse ved kommunestyre- og fylkestingsvalg 2019

Sammendrag

Fellesnemnda vedtok i sitt møte 19.06.18 at det kun skal holdes valgting mandag 9.september 2019 og at åpningstiden på valgdagen skal være 09.00-21.00 for alle tre kommunene. I tillegg til å delegere myndighet til valgstyret ba fellesnemnda administrasjonen om følgende: «Som en del av at Nye Kristiansand holder demokrati og borgermedvirkning som en viktig verdi, har fellesnemnda som mål å øke valgdeltakelsen. Fellesnemnda ber om en sak der administrasjonen drøfter ulike tiltak for å øke valgdeltakelsen». Administrasjonen la frem forslag til mulige tiltak for fellesnemnda 30.10.18. Fellesnemnda sluttet seg til administrasjonens anbefalinger men ba administrasjonen vurdere tiltak for å øke valgdeltakelsen blant innvandrere. Den politiske debatten bar også preg av tydelige signaler om mer proaktiv bruk av sosiale medier og at det også vurderes bruk av SMS varsling.

Administrasjonen vil i denne saken redegjøre for samt foreslå ulike alternativer for å øke valgdeltakelsen, spesielt blant ungdom og velgere med innvandrerbakgrunn. Erfaringer viser at det ikke er tilgjengeligheten alene som medfører økt valgdeltakelse. Dette er et sammensatt bilde hvor selve politikken, og velgernes engasjement rundt den politiske dagsorden, er den viktigste faktoren. I samsvar med politiske signaler foreslås også økt bruk av sosiale medier og SMS varsling. De anbefalte tiltakene er oppsummert i en matrise.

Forslag til vedtak

1. Fellesnemnda slutter seg til administrasjonens anbefalinger i saken og at eventuelle merkostnader innarbeides i forbindelse med 1.tertial 2019.
2. Fellesnemnda ber om at sosiale medier benyttes målrettet slik som skissert i bakgrunn for saken, jf. punkt 1.
3. Fellesnemnda vedtar at SMS varsling benyttes slik som foreslått i saken, jf. punkt 2.
4. Fellesnemnda slutter seg til forslag skissert i punkt om generell informasjon, jf. punkt 3.
5. Fellesnemnda gir sin tilslutning til forslag til tiltak for å øke valgdeltakelse knyttet til velgere med innvandrerbakgrunn, jf. punkt 4
6. Fellesnemnda gir sin tilslutning til forslag til tiltak for å øke valgdeltakelse knyttet til unge velgere, jf. punkt 5

7. Fellesnemnda gir sin tilslutning til punkt 6 vedrørende ekstra åpningstider i forhåndsstemmemottak tilknyttet store arrangementer i forhåndsstemmeperioden.
8. Fellesnemnda gir sin tilslutning til punkt 7 og får en egen sak om både lokasjoner og åpningstider for forhåndsstemmemottak og mottak av valgtingsstemmer.

Camilla Dunsæd
Programleder

Kjell A. Kristiansen
Prosjekteier Organisasjon, personal og stab

Vedlegg:
Skriv inn vedlegg.

Bakgrunn for saken

Administrasjonen har følgende forslag til tiltak med formål om å øke valgdeltakelse:

1. Målrettet bruk av sosiale medier
2. SMS varsling til forhåndsdefinerte grupper basert på kommunens system
3. Generelt om informasjon fra de tre kommunene
  - a. Nettsider
  - b. Benytte nye Kristiansands innbyggermagasin for info om valget
  - c. Brev til alle husstander/ velgere med info om hva som er nytt ved dette valget i forbindelse med eventuell valgpakke
4. I samarbeid med flerkulturell rådgiver samt rådgiver for likestilling, inkludering og mangfold lage en strategi for hvordan en best når velgergrupper med lav valgdeltakelse.
5. Særlige tiltak knyttet til unge velgere

1. Målrettet bruk av sosiale medier

Alle tre kommunene har egen Facebookside hvor saker fra nettsiden fremmes. Dette mediet kan benyttes mer aktivt og tilpassede annonser kan kjøpes. Ingen av kommunene er aktive på Instagram eller Snapchat. Det er mulig å søke og etablere kontakt med aktive offentlige aktører som allerede har etablerte kontoer med mange følgere og «annonser» om valget via deres konto. Administrasjonen foreslår å kjøpe annonseplass på Facebook spesielt tilpasset aktuelle grupper. Det er også mulig å kjøpe annonseplass på Google Ads.

I tillegg foreslås det å se nærmere på mulig bruk av Instagram og snapchat og da særlig som et tiltak for å rekruttere unge velgere.

En mulighet som er ganske ny i denne sammenheng er å benytte influencere/ bloggere. Administrasjonen har undersøkt om noen av influencerne med høyt antall følgere kan være aktuelle. Det har imidlertid blitt tydelig at lokale influencere opererer mer på et nasjonalt nivå. Administrasjonen har ikke sjekket ut om dette ville være aktuelt for disse, og hva det eventuelt ville koste. Siden ingen av disse kun opererer lokalt vil dette gjenspeiles i kostnadsnivået. Administrasjonen anbefaler ikke bruk av influencere/ bloggere til dette formål.

Administrasjonen er usikker på hvordan de foreslåtte tiltakene knyttet til annonsering vil legge føringer for bruk av arbeidstid og faktiske kostnader. Administrasjonen vil eventuelt komme tilbake til dette forbindelse med 1.tertial.

2. SMS-varsling

Det finnes to typer sms-varslingssystemer hvor det ene er adressebasert og det andre er lokasjonsbasert. Innen valget 2019 bør systemene i Søgne, Songdalen og Kristiansand være reforhandlet og harmonisert. Uansett vil en kunne benytte dagens systemer.

Det er særdeles viktig at tekstene som sendes ut er godt gjennomarbeidet, jf. klart språk. Selv om systemet ikke skiller ut abonnenter uten stemmerett, anbefales det adressebaserte systemet. Gitt at alternativet med lokasjonsbasert skulle benyttes vil det være vanskelig å nå akkurat den gruppen en ønsker. Kretsen hvor pushvarslet sendes ut vil alltid være større enn de en ønsker å nå, det betyr at mange vil få meldingene og oppleve dem som spam. Likevel, det kan være mulig å koble seg på trådløse nett, for eksempel hos biblioteket, Sørlandssenteret mv. En vil da kun nå abonnenter som har logget seg på det aktuelle trådløse nettet. Dette kan en alternativt kombinere med den adressebaserte løsningen.

3. Generelt om informasjon fra de tre kommunene.

Alle de tre kommunene har benyttet kommunens egen nettside/ kommuneportal for å fremme budskapet knyttet til valg, lokaler, åpningstider med videre. Dette vil også for nye Kristiansand være hovedinformasjonskanalen. I tillegg til å benytte egen kommuneportal vil det også kjøpes annonser i lokalavisen(e) i tillegg til informasjon via de tre Servicetorgene.

Nye Kristiansand utarbeider et innbyggermagasin som full-distribueres til alle husstander i de tre kommunene. Dette er en unik mulighet for å få ut praktisk informasjon om valget. Kommunikasjonsansvarlig i nye Kristiansand vil være en viktig nøkkelressurs for å få ut god informasjon til alle velgerne. Det er også mulig å sende brev til alle husstander med praktisk informasjon om valget, på samme måte som ved å bruke innbyggermagasinet. Likevel vil et brev være adressert til hver enkelt velger og på den måten kanskje oppleves som mer personlig og anbefales i stedet for å sende eventuell valgpakke til velgerne.

4. Velgere med innvandrerbakgrunn

Kristiansand kommune har en flerkulturell rådgiver som ønsker å bidra og være et bindeledd mellom kommunen og de ulike miljøene. Han er i jevnlig dialog med innvandrer miljøene og har allerede vært i dialog med mange av disse med tanke på midlene det var mulig å søke innen utgangen av november.

Det vil i kommunikasjonsstrategien redegjøres for aktuelle tiltak/ strategi for å nå ut med informasjon om valget til denne velgergruppen. I Songdalen finnes allerede etablert et godt tiltak, språkkafe. Dersom det er mulig å benytte de allerede etablerte arenaene gir sannsynligvis dette best effekt fremfor å skulle etablere nye arenaer. Administrasjonen jobber videre sammen med aktuelle samarbeidspartnere i knyttet til dette.

5. Unge velgere:

Administrasjonen har vært i dialog med fylkeskommunen for å drøfte ulike tilnæringsmetoder når det gjelder førstegangsvelgerne. Dialogen resulterte med følgende fire forslag til tiltak:

Kombinere skolevalg med ordinært forhåndsstemmemottak

Fylkeskommunen er positive til dette og administrasjonen tar direkte kontakt med skolene for videre samarbeid. Valgsekretariatet tar ansvar for den formelle forhåndsstemmegivningen for de som er stemmeberettigede, Skolen har fortsatt sitt ansvar for skolevalget. Det må være tydelig skille mellom disse to aktivitetene.

Elevgruppe med elever fra alle videregående skoler – ideer og kreative innspill/ engasjement

Administrasjonen vil ta kontakt med avdelingsledere for samfunnsfagene ved alle skolene. Dette opplegget sees i sammenheng med aktuelle fag slik at en kan kople dette til det faglige opplegget. Ansvarlig for skolevalget ved hver skole kobles på dette arbeidet. Det kan også være aktuelt å ta kontakt med medielinjen ved Tangen videregående skole for å se på mulighet for et samarbeid når det gjelder kreative infotiltak, eksempelvis kampanjer, videosnutter osv.

Infoskjermer – mulighet for kunngjøringer

Fylkeskommunen åpner for muligheten for å benytte skolenes infoskjermer for kunngjøring om valget. Valgsekretariatet sørger for å utforme innholdet på ens lik måte at fylket ev. kan benytte dette utenfor nye Kristiansand også. Valgsekretariatet tar kontakt med hver skole for det videre arbeidet med dette tiltaket.

Midttimer – infotiltak

Fylkeskommunen orienterte om muligheten for administrasjonen å være tilstede i noen av skolenes midttimer for å blant annet orientere om stemmeretten, hvor og når en kan avgi stemme og hvordan det foregår å avgi stemme.

Ungdommenes fylkesting og fylkesutvalg

Fylkeskommunens koordinator og administrasjonen vil i samarbeid vurdere bruk av disse utvalgene og aktuell form.

6. Generelt

Administrasjonen vil ta initiativ overfor eventuelle store arrangementer i de tre kommunene i perioden hvor forhåndsstemmegivning foregår slik at det vil være mulig å kombinere

deltakelse på et offentlig arrangement med å avgi forhåndsstemme. I tillegg har de tre kommunene flere lokasjoner hvor det kan være mulig å koble seg på når det gjelder informasjon. Det kan være Samsen, hovedbiblioteket i sentrum av Kristiansand, kinoen med videre. Uansett hvilke tiltak som iverksettes må kommunene være konsekvente og budskapet må være likt og gjenkjennbart, uavhengig av hvilken flate som benyttes.

7. Stemmemottak – forhåndsstemmegivning og valgting

Alle de tre kommunene har sentralt plasserte stemmemottak i forhåndsstemmeperioden, og alle benytter kommunens Servicetorg. Kristiansand mottar også forhåndsstemmer i Vågsbygd og ved valget i 2017, i et eget lokale på Sørlandssenteret. I tillegg er det mulig å forhåndsstemme ved UiA en uke i forhåndsstemmeperioden. Utover dette har alle tre kommuner ambulerende stemmemottak på institusjoner (i Kristiansand også Kjevik, Kristiansand fengsel, Sørlandet Sykehus).

Det kan vurderes om kapasiteten på forhåndsstemmemottak i noen bydeler skal styrkes, alternativt flytte på eksisterende. Det vil bli fremmet en egen sak om lokasjoner og åpningstid for mottak av forhåndsstemmemottak, sammen med lokasjoner for mottak av valgtingsstemmer.

8. Oppsummering - tiltak for økt valgdeltakelse

Nr.	Forslag	Beskrivelse av tiltaket	Forslag
1	Bruk av sosiale medier	Det er flere muligheter, bruk av Facebook, Instagram, Snapchat og Influencere.	I første omgang foreslås kjøp av annonseplass på Facebook tilpasset spesielle grupper, samt se nærmere på bruk av Instagram og Snapchat særlig som tiltak for å rekruttere unge velgere.
2	SMS varsling	Adressebasert eller lokasjonsbasert. Om mulig, sende pushvarsler ved å benytte trådløse nettverk i lokasjoner hvor publikum oppholder.	For å få størst mulig sikkerhet for å nå den gruppen en ønsker å nå bør en bruke adressebaserte meldinger. Kan kombineres med trådløse nett, bibliotek, Sørlandssenteret.
3a	Kommunenes nettsider	Bruke etablerte nettsider som hovedinformasjonskilder og samordne informasjon.	Bruke nettsider til de tre kommunene og legge lenker dit fra nettsiden til nye Kristiansand.
3b	Nye Kristiansands innbyggermagasin	Benytte nye Kristiansands innbyggermagasin for å få ut praktisk informasjon til velgere.	Innbyggermagasinet full-distribueres til alle husstander i ny kommune. Vårens utgave kan inkludere egne sider med praktisk info om årets valg.
3c	Brev til husstander	Eget brev til hver enkelt velger kan oppleves som mer personlig.	Det foreslås å sendes brev med praktisk info om årets valg til alle stemmeberettigede.
4	Velgergrupper med lav deltagelse	Bruk av flerkulturell rådgiver.	Bør bruke etablerte møteplasser. Administrasjonen arbeider videre med tiltaksplan.
5	Unge velgere	Kombinere skolevalg med ordinært forhåndsstemmemottak. Etablere elevgrupper som kan komme med forslag. Bruk av infoskjermer. Bruk av enkelte midttimer for infostand Se på muligheten for å benytte ungdommens fylkesting.	Alle forslagene søkes gjennomført.

		Søke samarbeid med medielinjen på Tangen videregående skole for utarbeidelse av infomateriell som skal nå denne målgruppen.	
6	Generelt i forhold til forhåndsstemmemottak	Ha åpent i nærmeste forhåndsstemmemottak i forbindelse med store arrangementer. Se på mulighet for å benytte flere lokasjoner med mye publikum som for eksempel Samsen og kino.	Forslagene søkes gjennomført.
7	Stemmemottak, både forhåndsstemme og valgting		Vurdere kapasiteten på de aktuelle stemme-mottakene. Det fremmes egen sak om lokasjoner og åpningstider.

Sak 8/19: Innbyggertorg

Vedlegg

Vedtak arbutv, 22012019, Sak 8/19, Innbyggertorg

Vedlegg Innbyggertorg - Rapport fase 1 fra prosjektgruppa

Dato 9. januar 2019
Saksnr.: 201813783-2
Saksbehandler Iren Moløkken

Saksgang

Arbeidsutvalg Nye Kristiansand
Fellesnemnda (Søgne, Songdalen og Kristiansand)

Møtedato

22.01.2019
29.01.2019

Innbyggertorg

Sammendrag

Fellesnemnda har i «Prinsipper for etablering av nye Kristiansand» lagt føringer om at det i hvert av dagens kommunesentra skal være et eget servicekontor der innbyggerne kan møte representanter for kommunen og der de kan få utført enkelte tjenester. Videre er det en forventning om å utvikle servicekontorene til arena for medborgerskap og samskaping i et innbyggertorg, slik at det i enda større grad blir et sted der «mennesker møter mennesker, og der mennesker møter kommunen».

Delprosjekt A6.11 Servicetorg har avgitt sin rapport for fase 1 i prosjektet, og rapporten følger vedlagt. Her anbefales de overordnede prinsippene for innbyggertorg. Detaljeringen og utviklingen fortsette i videre arbeid.

Programleder har med dette fulgt fellesnemndas føringer og prinsipp. Aktiviteten som sikrer at intensjonen om innbyggertorg som arenaer for ytterligere innbyggerdialog vil bli definert i fase 2 i delprosjektet.

Programleder er åpen for å starte vurderingen av å utvide fra tre innbyggertorg til flere i for eksempel Rona og Vågsbygd tidligere enn etter evaluering i 2022 slik rapporten peker på.

Forslag til vedtak

1. Ved inngangen til ny kommune 1.1.2020 etableres det tre torg navngitt som innbyggertorg på Tangvall, Nodeland og i rådhuskvartalet.
2. Det skal være førende prinsipp at innbyggerne skal få mest mulig like tjenester i hele den nye kommunen, og at alle innbyggertorgene kan benyttes uavhengig av hvor du bor
3. Innbyggertorgene skal utvikles videre til arena for samskaping og dialog med innbyggere, organisasjoner og andre lokale aktører

Camilla Dunsæd
Programleder

Torbjørn Urfjell
Prosjekteier kultur, frivillighet og
innbyggerdialog

Vedlegg:
Delprosjekt A6.11 Servicetorg – Rapport fase 1

Bakgrunn for saken

I forbindelse med prinsipper for etableringen av nye Kristiansand har fellesnemnda 23. juni 2017 i sak 3/17 gitt følgende føringer om servicekontor:

I hvert av dagens kommunesentra skal det være et servicekontor der innbyggerne kan møte representanter for kommunen og der de kan få utført enkelte tjenester. Servicekontoret skal etablere gode systemer for dialog med innbyggere, næringslivet og frivillige organisasjoner.

Fellesnemnda støttet i 29. mai 2018 i sak 20/18 Grunnlagsdokument (kapittel 3.6) programleders anbefalinger:

Programleder legger til grunn for videre arbeid at dagens tre servicetorg organiseres i ett felles servicetorg med videreføring av dagens tre lokasjoner i Kvadraturen, Tangvall og Nodeland, og at servicetorget i Rådhuksvartalet Kristiansand blir hovedtortet.

I tillegg bør det gjøres en ny vurdering av hvordan flere av de publikumsrettede tjenestene kan bli en del av de tre servicetorgene. Det gjelder Servicesenteret for helse- og sosialsektoren i Kristiansand, publikumsmottakene til Kristiansand Parkeringsselskap, Kristiansand boligselskap og de tre NAV-kontorene. Det bør først og fremst være innbyggernes behov som styrer innhold og lokalisering av de ulike tjenestene.

Programleder ønsker framover å videreutvikle servicetorgenes rolle til å være arena for medborgerskap og samskaping i et innbyggertorg, slik at det i enda større grad blir et sted 29 der «mennesker møter mennesker, og der mennesker møter kommunen».

Videre har fellesnemnda 27. november 2018 i sak 49/18 Lokalisering av arbeidsplasser og tjenester støttet følgende føringer:

Prioriteringer for lokalisering av arbeidsplasser og tjenester på Tangvall og Nodeland: Satsing på innbyggertorg i rådhusene, tjenester med høy grad av publikumskontakt, noen av de stedsuavhengige tjenestene og administrative arbeidsplassene.

Prosess

Programleder opprettet et delprosjekt i kommunalområdet kultur, frivillighet og innbyggerdialog: A6.11 Servicetorg, med følgende mandat:

1. *Utarbeide forslag til hvordan publikumstjenester skal bemannes, organiseres og lokaliseres fra 01.01.2020.*
2. *Beskrive potensiale i økt digitalisering av publikumskontakt*
3. *Utarbeide mulighetsstudie for innbyggertorg i ny kommune*

Pkt 1 og 2 i mandatet er besvart i fase 1 i delprosjektet. Denne prosjektgruppen har bestått av representanter fra de tre kommuners servicetorg, en representant fra Nav samt representant fra helse og sosial servicesenter i Kristiansand, Kristiansand parkeringsselskap og Kristiansand boligselskap. I prosjektgruppen har også en tillitsvalgt fra hver kommune deltatt samt hovedverneombud for nye Kristiansand. Prosjekteier for kultur, frivillighet og innbyggerdialog var selv leder av prosjektgruppen. I denne første fasen har ikke innbyggere vært involvert, men tidligere brukerundersøkelser og statistikker er tatt i bruk. Arbeidet har vært basert på innbyggerne skal få mest mulig like tjenester i hele den nye kommunen, og at alle innbyggertorgene kan benyttes uavhengig av hvor du bor.

Parallelt med delprosjektet for servicetorg har det pågått prosesser vedr NAV og i ovennevnte sak 49/18 i fellesnemnda står følgende:

I tillegg blir det viktig å tilrettelegge for at kommunale tjenesters publikumsmottak skal være i og/eller samordnes med innbyggertorgene. Blant annet vil NAV-tjenester være tilgjengelig i servicepunkter på Tangvall og Nodeland, noe som betyr at NAV kommer til å legge utvalgte og nødvendige NAV-tjenester samlokalisert med innbyggertorvene.

Programledelsens beslutning

Rapporten fra delprosjektet er behandlet i prosjektrådet for kultur, frivillighet og innbyggerdialog 29. november 2018, og ble behandlet i programledelsen 4. januar 2019.

- *Torgene gis navnet innbyggertorg*
- *Det etableres tre innbyggertorg under samlet ledelse med lokasjoner på Tangvall, på Nodeland og i Kvadraturen fra 1. januar 2020.*
- *Torgene skal gi alt publikum mottak og veiledning samt saksbehandling i den grad saken lar seg avgjøre i torget.*
- *Grensegangen mot fagspesifikk eller lovhjemlet veiledning og saksbehandling avklares i avtaler mellom torg og de ulike kommunalområdene i god tid før den nye kommunen etableres.*
- *Torgene skal utvide aktiviteten til å være arena for ulike arrangementer for og av innbyggerne i kommunen.*
- *Prosjektgruppe for fase 2 (mulighetsstudie for innbyggertorg) etableres når lederne er innplassert og senest 1. mars.*

Konsekvens og videre arbeid

Færre publikumsmottak:

Behovet for spesifikke publikumsmottak i Parkeringsselskapet, Boligselskapet og mottaket til helse og sosial i dagens Kristiansand opphører ved denne organiseringa. Behovet som gjenstår i Kvadraturen innen helse og mestrings tjenesteområde vil kunne dekkes i felles eller samlokalisert mottak med NAV. Slik reduseres antall dører innbyggerne henvises til å gå inn til én på Nodeland og Tangvall og til to i Kvadraturen.

For å sikre gode tjenester for innbyggere 1.1.2020 er det behov for avklaringer mellom kommunalområdene. Det gjelder bl.a. avklaringer av grensegangen i ansvarsområder, ressurser og bemanning, og hva slags prosess man skal ha i forbindelse med avklaringene.

Programleder har forventning om å utvikle servicetorgene til arena for medborgerskap og samskaping i et innbyggertorg, slik at det i enda større grad blir et sted der «mennesker møter mennesker, og der mennesker møter kommunen».

Prosjektgruppen for fase 2 i delprosjekt A6.11 Servicetorg blir avgjort etter innplassering av ledere på nivå 2 og 3 er avgjort. Programleder ønsker at innbyggere blir involvert i fase 2.

Programleder er åpen for å starte vurderingen av å utvide fra tre innbyggertorg til flere i for eksempel Rona og Vågsbygd tidligere enn etter evaluering i 2022 slik rapporten peker på.

Når det gjelder NAV vises til sak 49/18 Lokalisering av arbeidsplasser og tjenester som sier følgende om NAV:

Det jobbes det med både tjenesteinnhold, lokalisering og organisering, og forslagene skal være ferdige i februar 2019